

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027.

Lain tavoitteena on parantaa asumisneuvonnan saatavuutta. Asumisneuvonnalla ehkäistään asumisen ongelmia, jotka voivat johtaa asunnon menettämiseen. Lain avulla kuntia kannustettaisiin kehittämään ja laajentamaan asumisneuvontapalveluja siten, että asumisneuvontaa olisi saatavilla riippumatta siitä, onko apua tarvitsevalla asukkaalla omistusasunto, vuokra-asunto tai muuhun hallintamuotoon perustuva asunto.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA voisi myöntää kunnalle avustusta asumisneuvontapalvelun tuottamiseen, laajentamiseen tai kehittämiseen. Avustusta myönnettäisiin valtion talousarvion rajoissa enintään 80 prosenttia tästä aiheutuvista hyväksyttävistä ja kohtuullisista kustannuksista. Avustuksen saaja voisi tuottaa asumisneuvontapalvelua itse taikka hankkimalla sitä toiselta kunnalta, hyvinvointialueelta, vuokratyöyhteisöltä, yksityiseltä palveluntuottajalta tai järjestöltä. Järjestöjen asumiseen liittyvää toimintaa olisi edelleen mahdollista harkinnanvaraisesti tukea muun valtionapuviranomaisen myöntämin valtionavustuksin siltä osin kuin ne eivät hoitaisi vastaavaa palvelua ostopalvelusopimuksin. ARA tukisi kuntia asumisneuvontapalvelun kehittämisessä sekä seuraisi asumisneuvontapalvelujen saatavuutta ja järjestämistapoja avustuskunnissa.

Laki olisi määräaikainen. Ympäristöministeriö vastaisi lain toimivuuden arvioimisesta. Arvioinnissa koottaisiin ajankohtainen tieto avustusten vaikuttavuudesta ja asumisneuvonnan tilasta valtakunnallisesti kiinnittäen huomiota muun muassa hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön toimeenpanon vaikutuksiin asumisneuvonnan kannalta.

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitteeseen asunnottomuuden poistamisesta kahdessa vaalikaudessa. Hallitusohjelman mukaan asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn kiinnitetään erityistä huomiota, painopistealueena ovat nuoret ja maahanmuuttajat. Esitys tukee osaltaan myös hallitusohjelman tavoitteita hyvinvoinnin edistämisestä ja eriarvoisuuden vähentämisestä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023 ja olemaan voimassa 31.12.2027 saakka.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Voimassa oleva lainsäädäntö	4
2.2 Hankkeet ja valtionavustukset.....	7
2.3 Asumisneuvonnan nykytila.....	8
2.4 Asumisneuvonta eri asukasryhmien kannalta	12
2.4.1 Vuokralla asujat ja omistusasujat.....	12
2.4.2 Nuoret.....	13
2.4.3 Maahanmuuttajat.....	13
2.4.4 Muut asukasryhmät ja asunnottomat.....	14
3 Tavoitteet	15
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	15
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	15
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	16
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	16
4.2.1.1 Kunnat.....	16
4.2.1.2 Yksityiset toimijat	19
4.2.1.3 Kotitaloudet.....	20
4.2.1.4 Järjestöt	21
4.2.1.5 Valtio.....	22
4.2.2 Vaikutukset viranomaistoimintaan.....	22
4.2.2.1 Kunnat.....	22
4.2.2.2 Hyvinvointialueet.....	23
4.2.2.3 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	23
4.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset	24
4.2.3.1 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset.....	24
4.2.3.2 Vaikutukset erityisiin asukasryhmiin	24
4.2.3.3 Vaikutukset kunnan asukkaille ja ARA-kantaan	25
4.2.3.4 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon	25
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	26
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	26
5.1.1 Asumisneuvonta hyvinvointialueen järjestämistä vastuulla	26
5.1.2 Asumisneuvonta kunnan järjestämistä vastuulla	27
5.1.3 ARA:n koordinoima sopimusmalli	27
5.1.4 Asumisneuvontapalvelujen kehittäminen ilman lakisääteistä	28
5.1.5 Valittu vaihtoehto.....	29
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	29
6 Lausuntopalaute	33
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	33
8 Lakia alemman asteinen sääntely	37

9 Voimaantulo	37
10 Toimeenpano ja seuranta	37
11 Suhde muihin esityksiin.....	37
11.1 Suhde talousarvioesitykseen	37
12 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys	38
12.1 Oikeus asuntoon.....	38
12.2 Yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltö	38
12.3 Julkinen hallintotehtävä ja sen antaminen muulle kuin viranomaiselle	39
LAKIEHDOTUS	40
Laki asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027	40

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitteena on puolittaa asunnottomuus vaalikauden aikana ja poistaa asunnottomuus kahdessa vaalikaudessa eli vuoteen 2027 mennessä. Erityistä huomiota kiinnitetään asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn, painopistealueena ovat nuoret ja maahanmuuttajat. Hallitusohjelman mukaan asumisneuvonnasta tehdään lakisääteistä ja siihen osoitetaan riittävät resurssit. Asumisneuvonta turvataan yhdessä kuntien kanssa ja sitä on oltava tarjolla asumismuodosta riippumatta.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaan Suomi on myös entistä tasa-arvoisempi ja yhdenvertaisempi maa, jossa luottamus lisääntyy ja jokainen ihminen on arvokas. Ihmisten hyvinvointi-, terveys- ja tuloeroja kavennetaan ja osallisuutta lisätään. Suomi edistää ihmisoikeuksia, hyvinvointitaloutta ja edellytyksiä ihmisen hyvälle elämälle läpi koko elämänkaaren. Ihmisillä on mahdollisuus hyvinvointia tukeviin valintoihin. Eri toimenpiteillä muun muassa vähennetään köyhyyttä ja osattomuutta sekä edistetään perhe-, lapsi- ja ikäystävällistä yhteiskuntaa.

Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta on edellyttänyt, että hallitus antaa eduskunnalle syksyyn 2022 mennessä esityksen, jossa asumisneuvonta vakinaistetaan ja säädetään lakisääteiseksi toiminnaksi, ja muutos tulee voimaan vuonna 2023 ([EK 48/2021 vp](#)). Valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaan asumisneuvonnan laajentaminen on tarpeellista. Neuvontaa tulee saada asumismuodosta riippumatta, jotta vuokratelkojen, asumisen häiriöiden sekä häätöjen määrää voidaan tehokkaasti vähentää sekä turvata asumisen jatkumista. ([VaVM 33/2021 vp](#).)

[Valtioneuvoston selonteossa asuntopoliittisesta kehittämisohjelmasta vuosiksi 2021–2028](#) asumisneuvonta otetaan huomioon yhtenä keinona edistää jokaisen oikeutta hyvään ja kohtuuhintaiseen asumiseen. Asumisneuvonnan saatavuutta parannetaan sekä lakisääteistämisen että vuonna 2020 käynnistetyn kolmivuotisen asunnottomuusohjelman avulla.

1.2 Valmistelu

Asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelevaan asetettiin työryhmä (asettamispäätös 18.3.2020, VN/4845/2020). Työryhmän toimikaudeksi määrättiin 18.3.2020–31.12.2020. Toimikautta jatkettiin 28.2.2021 saakka (asettamispäätöksen muutos 6.11.2020).

Asumisneuvontatyöryhmän tehtävänä oli valmistella asumisneuvonnan lakisääteistämistä koskevat ehdotukset huomioiden lakisääteistämisen asuntopoliittiset ja muut mahdolliset tavoitteet. Työryhmä tarkasteli asumisneuvonnan nykytilaa ja järjestämistapoja sekä hahmotteli erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja asumisneuvonnan kehittämiseksi ja lakisääteistämiseksi.

Asumisneuvontatyöryhmän raportti oli julkisella lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi -sivustolla 9.4.2021–21.5.2021. Lausuntoa pyydettiin asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan osallistuvilta kunnilta, vuokratyöryhmiä, asumisneuvontaa ja muita asumispalveluja tarjoavilta järjestöiltä sekä asianomaisilta ministeriöiltä. Lausuntoja saatiin yhteensä 58. Asumisneuvontatyöryhmän raportti, työryhmän asettamista koskevat päätökset, kokousmuistiot, saadut lausunnot ja lausuntotiivistelmä ovat tunnuksella YM029:00/2020 Valtioneuvoston Hankeikkunassa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM029:00/2020>.

Säädöshankkeesta asumisneuvontaa koskevan hallituksen esityksen laatimiseksi tehtiin päätös 24.1.2022 (asettämispäätös VN/724/2022). Valmistelu on tehty ympäristöministeriössä asumisneuvontatyöryhmän raportin ja sitä koskeneen lausuntokierroksen pohjalta. Valmistelussa on hyödynnetty muun muassa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n raporttia [Asumisneuvonta Suomessa](#) (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n raportteja 2/2019).

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut julkisella lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Säädöshankkeen asettamispäätös, luonnos hallituksen esitykseksi, saadut lausunnot ja lausuntotiivistelmä ovat tunnuksella YM003:00/2022 Valtioneuvoston Hankeikkunassa osoitteessa <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM003:00/2022>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Voimassa oleva lainsäädäntö

Asumisneuvonnalla tarkoitetaan työtä, jonka tavoitteena on asumisen turvaaminen ennaltaehkäisemällä ja ratkaisemalla asumisen ongelmia ja opastamalla asumiseen liittyvissä asioissa. Asumisneuvonnasta tai sen tukemisesta valtion varoista ei ole lainsäädäntöä. Julkisia palveluja koskevassa lainsäädännössä on kuitenkin liittymäkohtia asumisneuvontaan ja sen tavoitteisiin.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia sosiaalipalveluja on lain 11 §:n mukaan järjestettävä muun muassa tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen, asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen, taloudellisen tuen tarpeeseen sekä sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Sosiaalihuoltolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 164/2014) mukaan asumisen järjestämiseen liittyvällä tuen tarpeella tarkoitetaan tilanteita, joissa henkilöltä puuttuu asunto tai hän on vaarassa menettää sen taikka hän ei pysty asumaan asunnossaan tai hänen asuinoloissaan on merkittäviä puutteita. Tukea tarvitaan, koska henkilö ei kykene itse tai asumisen järjestämiseen ensi sijassa velvollisten asuntoviranomaisten tuella järjestämään itselleen kohtuullisia asuinoloja tai korjaamaan asuinoloissaan olevia puutteita. Hallituksen esityksen mukaan 11 §:ssä tarkoitettu asumisen järjestämiseen liittyvä tuen tarve voi kytkeytyä erilaisiin tilanteisiin. Kysymys asunnon puutteesta tai sen menetyksen uhasta voi johtua esimerkiksi siitä, että henkilön rahat eivät taloudellisten ongelmien tai pienituloisuuden vuoksi riitä asumiseen siihen myönnettävien tukien jälkeenkään. Asunnon menettäminen voi uhata erilaisissa elämäntilanteissa. Sosiaalihuollon vastuu asumisen järjestämisessä on pykälässä tarkoitettu viime sijaiseksi siten, että henkilöllä itsellään on ensisijainen vastuu asumisensa järjestämisestä. Sosiaalihuollossa asuminen on yleensä liitännäinen ja alisteinen muille kysymyksille ja niiden joh-

dosta tehtäville toimenpiteille ja interventioille. Asunnon puute tai sen sopimattomuus voi kuitenkin johtaa moniin sosiaalihuollon kannalta keskeisiin ongelmiin, joten tuen asumisen järjestämiseen tulisi olla myös sosiaalihuollon keinovalikoimassa. Lähtökohtaisesti asunnon järjestäminen on kuitenkin asuntoviranomaisten tehtävä. (HE 164/2014, s. 102–103.)

Asumiseen liittyvää tukea voidaan toteuttaa esimerkiksi sosiaaliohjauksessa, jolla sosiaalihuoltolain 16 §:n mukaan tarkoitetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä sekä yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa. Tavoitteena on yksilöiden ja perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen vahvistamalla elämänhallintaa ja toimintakykyä. Lisäksi sosiaalihuoltolain 6 §:n mukaan kunnan asukkaiden saatavissa on oltava sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä lasten, nuorten sekä erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden neuvontaan ja ohjaukseen. Sosiaalihuoltolain 35 §:ssä säädetään tiettyjen ammattihenkilöiden velvollisuudesta ohjata henkilö, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa ottaa yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioidaisiin.

Sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaisiin tuen tarpeisiin vastaavista sosiaalipalveluista säädetään lain 14 §:ssä. Sosiaalipalvelut siirtyvät kuntien vastuulta hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023 lukien (laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 635/2021).

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouden palveluista annetussa laissa (980/2012; *vanhuspalvelulaki*) säädetään muun muassa iäkkään henkilön palvelutarpeiden selvittämisestä, palvelusuunnitelmasta ja sosiaalipalvelujen myöntämisestä. Lain 15 §:n mukaan palvelutarpeiden selvittämisen yhteydessä on arvioitava iäkkään henkilön toimintakyky monipuolisesti ja luotettavia arviointivälineitä käyttäen. Toimintakykyä arvioitaessa on selvitettävä, miltä osin iäkäs henkilö pystyy suoriutumaan tavanomaisista elämän toiminnoista asuin- ja toimintaympäristössään, ja missä asioissa hän tarvitsee tukea ja apua. Arvioinnissa on otettava huomioon iäkkään henkilön fyysinen, kognitiivinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä hänen ympäristönsä esteettömyyteen, asumisensa turvallisuuteen ja lähipalvelujensa saatavuuteen liittyvät tekijät. Lain 12 §:n mukaan kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontapalveluja. Vanhuspalvelulakiin on vireillä muutoksia, jotka koskevat ikääntyneen väestön asumista. Tarkoitus on lisätä ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakoimista kunnan ja hyvinvointialueen suunnittelutyössä sekä 12 §:n mukaisessa neuvonnassa kannustusta oman asumisen ennakointiin ja itsenäistä asumista tukevien ratkaisujen toteuttamiseen (HE 231/2021 vp).

Vammaisten henkilöiden palvelutarpeen selvittämisestä, palvelusuunnitelmasta sekä palveluja ja tukitoimia koskevista päätöksistä säädetään vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987; *vammaispalvelulaki*) ja eräissä muissa laeissa. Vammaispalvelujen lainsäädännön uudistus on vireillä.

Sosiaalihuollon keinovalikoimaan asiakkaan taloudellisissa ongelmissa kuuluvat sosiaalinen luototus ja välitystilipalvelu. Sosiaalisesta luototuksesta annetun lain (1133/2002) mukaan luotonannon tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Kunta voi järjestää sosiaalista luototusta päättämässään laajuudessa. Luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulee tarvittaessa järjestää taloudellista neuvontaa ja ohjausta sosiaalisen luoton myöntämisen yhteydessä ja takaisinmaksuajan kuluessa. Välitystilipalvelussa on kyse asiakkaan ja sosiaalitoimen välisestä yhteisestä sopimuksesta raha-asioiden hoidossa. Asiakas ei ole tällöin holhouksen alaisena tai yleisen edunvalvonnan

piirissä. Asiakas sitoutuu vapaaehtoisesti palveluun, jossa hänen tulonsa ohjautuvat sosiaalitoimen hallinnassa olevalle tilille. Tililtä hoidetaan asiakkaan päivittäiset menot ja raha-asiat yhdessä sovitun mukaisesti. Asiakkaalle annetaan hänen jäljelle jäävistä varoistaan käyttöraha. Välitystilipalvelun käyttöönotto voi perustua muun muassa kansaneläkelakiin (568/2007) tai työntekijän eläkelakiin (395/2006).

Talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain (813/2017) nojalla annetaan yksityishenkilöille tietoja ja neuvontaa talouden ja velkojen hoidosta, avustetaan yksityishenkilöitä taloudenpidon suunnittelussa, selvitetään velallisen talouteen liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuudet ja avustetaan velallista tämän selvittäessä mahdollisuuksia tehdä velkojiensa kanssa sovinto, avustetaan velallista velkajärjestelyyn liittyvien asioiden hoitamisessa, erityisesti velkajärjestelyhakemuksen ja muiden yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) edellytettyjen selvitysten ja asiakirjojen laatimisessa sekä ohjataan velallinen tarvittaessa hakemaan oikeudellista apua. Talous- ja velkaneuvontaa järjestävät valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) tarkoitetut valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirit, joiden on huolehdittava siitä, että palveluja on tarjolla tasapuolisesti oikeusapu- ja edunvalvontapiirin alueella.

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain (661/2012) 2 a lukuun perustuvassa kuluttajaneuvonnassa annetaan kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille tietoja ja neuvontaa kuluttajalle merkittävistä asioista sekä kuluttajan oikeudellisesta asemasta, avustetaan kuluttajaa yksittäisessä elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä ristiriitatilanteessa selvittämällä asiaa ja pyrkimällä sovintoratkaisuun, ohjataan kuluttaja tarvittaessa asianmukaiseen oikeussuojaa antavaan toimielimeen sekä osallistutaan kulutushyödykkeiden hintojen, laadun, markkinoinnin ja sopimusehtojen seurantaan. Kahden yksityisen henkilön väliset huoneenvuokra-asiat, asumisoikeusasiat sekä asunto- ja kiinteistökauppa-asiat kuuluvat kuluttajaneuvonnan tehtäviin vain yleisten tietojen ja neuvonnan antamisen osalta. Neuvonnan järjestämisestä vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Kuluttajaneuvonnassa käsiteltiin vuonna 2021 yhteensä 51 274 yhteydenottoa. Muualle ohjatuista yhteydenotoista 340 käsitteli asumista.

Asunnon kauppaa, asumisoikeuden luovutusta ja asuinhuoneiston vuokrausta koskeviin riita-asioihin voi hakea ratkaisusuositusta kuluttajariitalautakunnalta (laki kuluttajariitalautakunnasta 8/2007). Lautakunnan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen eikä sillä ole tuomion oikeusvaikutuksia. Osapuolia sitovat ratkaisut velkomus- ja häätöasioissa sekä muissa asumisen riita-asioissa annetaan käräjäoikeuksissa, jotka ratkaisevat myös yksityishenkilöiden velkajärjestelyhakemukset.

Sosiaalihuollon, talous- ja velkaneuvonnan sekä kuluttajaneuvonnan lakisääteisiin julkisiin palveluihin liittyvää neuvontaa annetaan virkavastuulla. Lisäksi hallintolaissa (434/2003) yleislakina säädetään viranomaisen velvollisuudesta antaa neuvontaa toimivaltansa rajoissa ja velvollisuudesta edistää viranomaisten välistä yhteistyötä.

Yleisellä tasolla valtiota ja kuntia velvoittaa laki asunto-olojen kehittämisestä (919/1985). Lain 5 §:n mukaan kunnan on luotava alueellaan yleiset edellytykset asunto-olojen kehittämiseksi. Kunnan on huolehdittava siitä, että toimenpiteet asunto-olojen kehittämiseksi suunnataan erityisesti asunnottomien ja puutteellisesti asuvien asumisolojen parantamiseen. Kunnan tulee kehittää asunto-oloja alueellaan siten, että sellaiselle asunnottomaksi joutuneelle kunnan jäsenelle, joka ei ilman kohtuuttomia vaikeuksia kykene asuntoa omatoimisesti hankkimaan, voidaan järjestää kohtuulliset asumisolot. Käytännössä asunto-olojen kehittämistä toteutetaan maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) perustuvan alueidenkäytön suunnittelun sekä maapolitiikan avulla. Maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää muun

muassa riittävän asuntotuotannon edellytyksiä. Kunta voi myös esimerkiksi tonttien kohdentamisen ja tontinluovutusehtojen avulla ohjata asuntorakentamisen riittävyyttä ja monipuolisuutta erilaisiin tarpeisiin. Vireillä olevassa [maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa](#) on tarkoitus jakaa laki erillisiin alueidenkäyttölakiin ja rakentamislakiin.

Valtionhallinnossa asunto-olojen kehittämisen toimeenpanosta vastaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain (71/2007) mukaan keskuksen tehtävänä on muun muassa huolehtia asuntojen tuotantoon, hankintaan ja perusparantamiseen myönnettävän valtion tuen sekä asumiseen liittyvien valtion avustusten ja takauksien toimeenpanosta, ohjata ja valvoa arava- ja korkotukilainoitetun asuntokannan käyttöä sekä hoitaa asumista ja asuntomarkkinoita koskevia asiantuntijatehtäviä ja tietopalveluja sekä tehdä niihin liittyviä selvityksiä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (285/2007) mukaan ARA:n tehtävänä on myös kehittää valtion tukemaa asuntojen rakentamista ja korjaamista, edistää asuinkiinteistöjen suunnitelmallista omistajuutta, käyttöä ja hoitoa, tukea asuinalueiden ja elinympäristön laadun parantamista sekä edistää asumiseen liittyvää kehittämistoimintaa. ARA:n ohjaus ja valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle.

Asunto-olojen kehittämistoimenpiteiden rahoittamiseksi on ympäristöministeriön alaisuudessa valtion talousarvion ulkopuolinen valtion asuntorahasto. Asuntorahaston varoja käytetään lainojen myöntämiseen ja muuhun asuntorahoituksen tukemiseen siten kuin siitä erikseen säädetään tai valtion talousarviossa määrätään. (Laki valtion asuntorahastosta, 1144/1989.)

2.2 Hankkeet ja valtionavustukset

Asumisneuvonnan kehittyminen Suomessa on alkanut itsenäisinä palvelukokeiluina eri paikkakunnilla. Kunnat kehittävät asumiseen liittyvää toimintaansa pääosin itsenäisesti osana lakisääteisiä tehtäviä tai niiden ohella. Asumisneuvontaa kunnissa kuvataan tarkemmin luvussa 2.3.

Valtakunnallisiin kehittämisohjelmiin asumisneuvonta on kytkeytynyt vuodesta 2008 lähtien. Keskeisiä valtakunnallisia ohjelmia ovat Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmat PAAVO I (2008–2015) ja PAAVO II (2012–2015) sekä Asunnottomuuden ennaltaehkäisytoimenpideohjelma AUNE (2016–2019). Osana AUNE-hankkeen toimeenpanoa valtio on tukenut esimerkiksi Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen -kokeiluhanketta (ASTA) vuosina 2018–2021. Ohjelmat on dokumentoitu sivustolla <https://asuntoensin.fi/ohjelma/>. Parhaillaan käynnissä on [Yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi 2020–2022](#). Ohjelmaan osallistuvat Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Jyväskylä, Järvenpää, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku ja Vantaa.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA on vuodesta 2009 lähtien myöntänyt Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla avustusta kunnille, järjestöille ja yhteisöille, jotka harjoittavat tai käynnistävät asumisneuvontatoimintaa. Avustus koskee vain valtion tukemaa asuntokantaa eli ARA-kantaa. Asumisneuvonnan tukemisen tavoitteena on ollut vakiinnuttaa hankemuotoisena käynnistetty toiminta pysyväksi toiminnaksi. Avustuksiin käytettävissä oleva määräraha on viime vuosina ollut 0,9 miljoonaa euroa vuosittain. Avustuksen määrä oli vuoteen 2021 saakka enintään 35 % kustannuksista. Avustustoimen puiteissa ARA on tukenut asumisneuvoja koulutuksilla ja aineistoilla. ARA on muun muassa vuonna 2019 julkaissut [Asumisneuvonnan oppaan](#).

Vuoden 2022 talousarviossa ARA:n myönnettäväksi on osoitettu uusi määräraha, joka on tarkoitettu asumisneuvonnan ja asumiseen liittyvän talousneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen. Talousarvion momentilla 35.20.31 olevan kolmevuotisen siirtomäärärahan suuruus

vuonna 2022 on kolme miljoonaa euroa. Määrärahan avulla on tarkoitus laajentaa asumisneuvontaa ja asumiseen liittyvää talousneuvontaa koskemaan sekä yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvia että omistusasunnoissa asuvia. Tavoitteena on vuokravelkojen, asumisen häiriöiden ja häättöjen vähentäminen sekä asumisen jatkumisen turvaaminen. Avustus kohdennetaan jo olemassa olevan asumis- ja talousneuvonnan laajentamiseen ja uuden neuvonnan kehittämiseen kaikille asumisessaan tukea tarvitseville asukkaille. Avustettavaa palvelua voi tuottaa kunta itse tai kunnan valitsema muu toimija. Avustusta voidaan myöntää vain kunnille, ja sen määrä on enintään 60 prosenttia hankkeen asumisneuvonnan ja asumiseen liittyvän talousneuvonnan aiheuttamista valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

Uuden määrärahan myötä myös valtion asuntorahastosta myönnettävien, ARA-kantaan osoitetujen avustusten enimmäisosuus nostettiin 60 prosenttiin kustannuksista. ARA:n avustuksia ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA myöntää valtionavustuksia järjestöille muun ohella sellaiseen toimintaan, jolla on yhtymäkohtia asumisneuvonnan kanssa. STEA:n avustustoiminta perustuu valtionavustuslakiin sekä valtioneuvoston asetukseen valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (1552/2016). Viime vuosina STEA:n avustukset asumisen neuvontaan ja ohjaukseen ovat olleet yhteensä noin neljä miljoonaa euroa vuosittain. Tästä noin 1,4 miljoonaa euroa on kohdistunut nuorisoasumisen järjestöille. Muita järjestöjen palvelujen kohderyhmiä ovat esimerkiksi mielenterveyskuntoutujat, päihdekuntoutujat, vammaiset, vapautuvat vangit ja asunnottomat. STEA myöntää avustuksia myös järjestöjen erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen hankintaan. Asumisen liittyvä työ järjestöissä kohdistuu kuitenkin muihinkin kuin omiin asukkaisiin. Se kattaa muun muassa yksilöllistä ohjausta asunnonhakuun, asumistaitoihin ja taloudenpitoon. Lisäksi järjestöt tekevät asukasvalintaa, tiedottamista, asumiskoulutuksia, edunvalvontatyötä ja verkostoyhteistyötä. STEA:n rahoitus on merkittävä myös muun muassa Takuusääntiön toiminnalle, joka sisältää talousneuvontaa, takauksia pankista nostettaviin järjestelylainoihin ja pienlainoja.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (*EUT-sopimus tai SEUT*) mukaan yritystoiminnalle myönnettävät valtiontuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä (SEUT 107 artiklan 1 kohta). Valtiontuki määritellään EUT-sopimuksessa jäsenvaltion myöntämäksi taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnettyksi tueksi, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suuressa tai jonkin yritystä tai tuotannonalaa, siltä osin kuin tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Julkiset tuet yritystoiminnalle voivat kuitenkin olla sisämarkkinoille soveltuvia, jos niillä edistetään yleistä taloudellista kehitystä ja EUT-sopimuksessa määritellyjä tavoitteita. Komissio on antanut yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, millaiset valtiontuet ovat sallittuja ja siitä, millaisia menettelytapoja tukia myönnettäessä tulee noudattaa. Unionin valtiontukisääntöjä sovelletaan, jos kaikki valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät. [Esitystä täydennetään myöhemmin valtiontukisääntelyn soveltumisen osalta.]

2.3 Asumisneuvonnan nykytila

Asumisneuvonnan historiaa ja nykytilaa on kuvattu Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n vuonna 2019 julkaisemassa raportissa [Asumisneuvonta Suomessa](#). Raporttia varten tarkasteltiin avustustoiminnasta kertynyttä tietoa ja laadittiin kunnille kyselytutkimus, johon saatiin vastauksia 217 eri kunnasta. Nämä kunnat kattoivat noin 90 prosenttia Suomen väestöstä ja asuntokannasta.

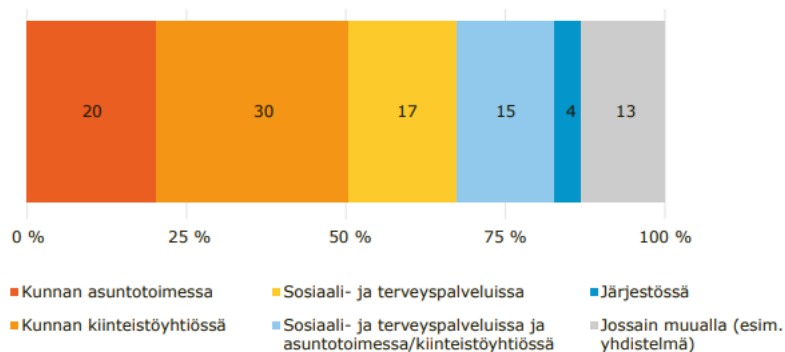

ARA:n myöntämin avustuksin tuetulla asumisneuvonnalla tarkoitetaan työtä, jonka tavoitteena on asumisen turvaaminen ennaltaehkäisemällä ja ratkaisemalla asumisen ongelmia sekä opastamalla asumiseen liittyvissä asioissa. Raportin mukaan tämän määritelmän mukaista asumisneuvontatyötä järjestettiin vuonna 2019 vähintään 54 kunnassa. Nämä kunnat ovat sekä kooltaan että sijainniltaan erilaisia. Noin kolmanneksessa kunnista asumisneuvonta oli käynnistynyt ennen vuotta 2010 ja muissa vuoden 2010 jälkeen. Asumiseen liittyvän neuvontatyön sisältö ja toteutustavat vaihtelevat kuitenkin suuresti kunnittain. Edellä mainitun lisäksi 92 kuntaa ilmoitti kyselytutkimuksessa järjestävänsä asumisneuvontaa sellaisessa muodossa, joka ei täytä kaikilta osin ARA:n määrittelyn sisältöä, mutta tähtää samoihin tavoitteisiin. Kunnista 60 puolestaan ilmoitti, ettei järjestä asumisneuvontaa lainkaan ja 15 kuntaa ei osannut arvioida asiaa.

Asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan osallistuvilla kunnilla alkuvuonna 2022 tehdyn kyselyn mukaan näissä kunnissa (Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Jyväskylä, Järvenpää, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku ja Vantaa) oli vuonna 2021 asumisneuvoja kaikkiaan 72 henkilöä. Lukumäärään sisältyy 14 järjestöjen asumisneuvojaa.

Noin puolessa Asumisneuvonta Suomessa -raportin kyselytutkimukseen vastanneista kunnista asumisneuvonta sijoittui osaksi asuntotoimintaa tai kiinteistöyhtiötä. Noin kolmanneksessa kyselytutkimukseen vastanneista kunnista asumisneuvonta oli osana sosiaali- ja terveyspalvelujen organisaatiota. Lisäksi asumisneuvonta saattoi sijoittua muulle kunnan toimialalle, olla jaettuna usealle taholle tai muutamassa kunnassa sijoittua järjestösektorille. Raportin mukaan organisoitumalla vaikuttaa siihen, kenelle asumisneuvontaa on tarjolla. Sosiaalipalvelujen yhteyteen sijoitetun neuvonnan asiakkaita voivat olla kaikki kuntalaiset. Kiinteistöyhtiöön sijoitettu asumisneuvonta on useimmiten vain yhtiön omille asukkaille. Kunnan asuntotoimeen tai yhdistelmänä useammalle taholle sijoitettu palvelu kohdistuu joko kaikille kuntalaisille tai vain yksittäisen yhtiön asukkaille. Seuraava kaavio on Asumisneuvonta Suomessa -raportista (s. 20).

Missä organisaatiossa asumisneuvojat toimivat kunnassanne? (n=47)

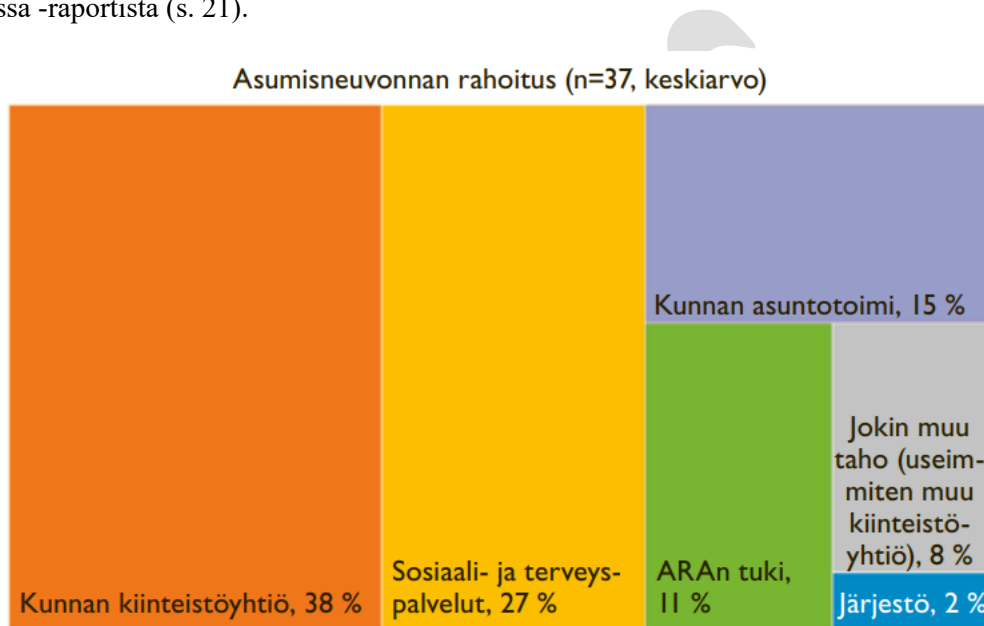

Kuva 8. Asumisneuvonnan sijoittuminen organisaatioittain kunnissa.

Asumisneuvonta Suomessa -raportin mukaan asumisneuvonta nähdään yhteistyöpalveluna, jonka vaikuttavuus riippuu yhteistyön toimivuudesta suhteessa muuhun palvelujärjestelmään. Asumisneuvonnan asiakkuus voi alkaa yhteydenotolla esimerkiksi vuokratuloyhtiön vuokravalvonnasta, isännöitsijältä tai sosiaalipalveluista. Toisin päin asumisneuvonta, joka on tyyppi-

sesti matalan kynnyksen palvelu, voi tunnistaa asiakkaan tarpeet ja ohjata hänet muiden palvelujen piiriin. Asumisneuvoja voi muun muassa tehdä sosiaalihuoltolain 35 §:n mukaisen yhteydenoton sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteistyön toteutustapoja on useita erilaisia paikallisista tarpeista ja toimintaympäristöstä riippuen.

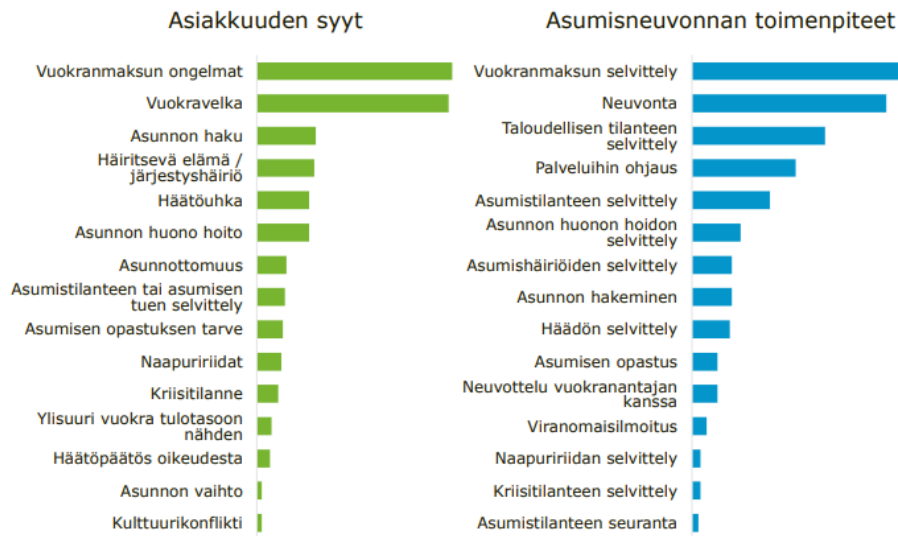
Asumisneuvontapalvelujen rahoitus koostuu valtionavustusten lisäksi useista eri lähteistä paikallisesti. Kyselytutkimuksen mukaan asumisneuvonnan kustannukset jakautuivat kunnan eri toimintoille pääpiirteittäin samoin kuin toimintakin. Seuraava kaavio on Asumisneuvonta Suomessa -raportista (s. 21).

Kuva 9. Asumisneuvonnan kustannusten jakautuminen.

Asumisneuvontaa tarjoavat vuokra-asukkailleen myös jotkut yksityiset asunostosijoitusyhteisöt. Neuvontatoimintaa on esimerkiksi Kojamo Oyj:llä, Sato Oyj:llä, Settlementiasunnot Oy:llä ja Y-Säätiöllä.

Yleisimpiä syitä asumisneuvonnan asiakkuudelle ovat vuokranmaksun ongelmat ja vuokravelat. Muita keskeisiä syitä ovat asunnon haku, järjestyshäiriöt ja asunnon huono hoito. Kunnille suunnatussa kyselytutkimuksessa vastaajia pyydettiin järjestämään asiakkuuden syitä ja asumisneuvonnan toimenpiteitä tärkeysjärjestykseen. Seuraava kaavio on Asumisneuvonta Suomessa -raportista (s. 22). Kaaviossa palkin pituus kuvaa vastausten keskiarvoa painotettuna merkittävimpien (1–5) vastausten määrällä.

Kuva 10. Asumisneuvonnan asiakkuuden syyt ja asumisneuvonnan toimenpiteet².

Selvitysten perusteella asumisneuvonnalla vähennetään kustannustehokkaasti asumisen ongelmia ja ehkäistään siten asunnottomuutta (muun muassa Asumisneuvonta Suomessa -raportti 2019 ja [ASTA-hankkeen ulkoinen arviointi, 22.2.2021](#)). Asumisneuvonta Suomessa -raportin kyselytutkimuksessa yli 90 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista katsoi, että asumisneuvonnalla oli voitu vähentää vuokravelkojen syntymistä ja estää häätöjä. Lisäksi yli 89 prosenttia piti asumisneuvonnan järjestämistä taloudellisesti kannattavana. Tilastollisten analyysien perusteella asumisneuvojan palvelujen saatavuudella on kiinteistöyhtiöiden häätöjen määrää alentava vaikutus. Kyselytutkimuksen mukaan asumisneuvonnalla saavutetulla pysyvyydellä nähdään olevan suoria vaikutuksia asukkaan elämänhallintaan ja terveydentilaan. Tämä puolestaan heijastuu muun muassa toimeentulotuen ja terveydenhuollon kustannuksiin. Asumisneuvonnalla nähdään olevan myös myönteinen sillanrakentajan rooli vuokrataloyhtiön toiminnassa sekä palveluverkostossa laajemmin. Mahdollisen häädön toteutuessa asiakkaan tilanne on hallinnassa ja tarvittavia palveluja etukäteen suunniteltu.

Asumisneuvonta Suomessa -raporttia varten tehdyn kyselytutkimuksen mukaan asumisneuvontaa olisi tärkeää olla saatavilla avoimesti kaikille kuntalaisille. Asumisneuvonnan voimavarat koetaan monin paikoin liian vähäisiksi ja rahoitus epävarmaksi. Tämä voi viivästyttää asiakkaan avunsaantia. Palvelujärjestelmässä tulisi kiinnittää paljon huomiota tiedonkulkuun sosiaalipalvelujen ja kiinteistöyhtiöiden kanssa. Asumisneuvojan sijoittuminen palvelurakenteessa ja verkoston toimivuus vaikuttaa huomattavasti siihen, miten tehokkaasti palvelu toimii. Lisäksi kyselytutkimuksen mukaan asumisneuvonnan asiakkaista puuttuu pitkäjänteistä seurantatietoa, jonka avulla palvelun laajempia vaikutuksia voitaisiin todentaa.

2.4 Asumisneuvonta eri asukasryhmien kannalta

2.4.1 Vuokralla asujat ja omistusasujat

Asunnon hallintaperusteella tarkoitetaan tapaa, jolla asukas hallitsee asuntoa. Kyseessä voi olla omistaminen, vuokraaminen, asumisoikeus, osuuskunnan jäsenyys tai osaomistus. Yleiskielessä samassa tarkoituksessa käytetään termiä asunnon hallintamuoto. Asunnon hallintamuoto viittaa kuitenkin myös tapaan, jolla asuntoja hallitaan, esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ja osuuskunta.

Nykyisin asumisneuvonnan saatavuus vaihtelee paljon kunnittain. Asumisneuvonta kohdentuu osittain vain sellaisiin asukkaisiin, jotka asuvat tietyissä, kunnan tai järjestöjen valtion tuella rakennuttamissa asuntokohteissa vuokralaisina. Kokonaan vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa tai omistusasunnoissa asuville asumisneuvontaa on saatavilla satunnaisemmin. Ennaltaehkäisevää ohjausta voi saada järjestöiltä, etenkin jos kuuluu johonkin erityiseen asukasryhmään, johon järjestön toiminta kohdistuu. Ennaltaehkäisevän palvelun puuttuessa asukkaana ongelmat voivat kärjistyä siten, että hän tulee avun piiriin vasta tarvitessaan sosiaali- ja terveyspalveluja tai velkajärjestelyä.

Kunnat ovat kehittäneet sosiaalitoimen aikuissosiaalityöhön liitettyä asumisneuvontaa myös vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa sekä omistusasunnoissa asuville. Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2019 teettämän [Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuusselvityksen](#) mukaan asumissosiaalisen työn tavoitteena on varhainen puuttuminen asumisen ongelmiin ja asumishäiriöihin sekä vuokravelkaantumiseen ja häättöjen estäminen. Työllä pyritään ehkäisemään tilanteiden kriisiytyminen, ja mikäli niin käy, kriisin selvittämisen jälkeen tuetaan jatko- ja polkujen löytämisessä. Asumissosiaalista työtä tehdään eri nimikkeillä ja eri tavoin organisoituna. Nimikkeitä voivat olla esimerkiksi asumisneuvoja, asumisen sosiaaliohjaaja tai asunnotomien sosiaalityöntekijä, ja työ voi tapahtua osana aikuissosiaalityön yksikköä tai lähityön tehtäväkuva. Työ voi olla kohdennettu tiettyjen vuokratyöyhtiöiden asukkaille, nuorille, ikääntyneille tai maahanmuuttajille. Asumissosiaalinen työ on aina monialaista yhteistyötä. Selvityksen mukaan asumissosiaalista työtä on viime vuosina kehitetty valtakunnallisten asunnottomuusohjelmien yhteydessä. Selvityksen toimenpide-ehdotuksen mukaan asumissosiaalista työtä tulisi edelleen vahvistaa osana sosiaalityötä ja -ohjausta tukemalla menetelmällistä osaamista jatko- ja täydennyskoulutuksin sekä huomioimalla asumissosiaalinen työ palvelurakenteissa.

Kuluttajaliiton STEA-rahoitteisessa asumisneuvonnassa ja jäsenneuvonnassa vastataan asumiseen liittyviin kysymyksiin laajasti riippumatta asunnon hallintaperusteesta. Kuluttajaliiton neuvontapalvelut painottuvat asuinhuoneiston vuokrauksesta annettuun lakiin (481/1995) ja asunto-osakeyhtiölakiin (1599/2009) liittyviin oikeudellisiin kysymyksiin. Vuokralaisten kysymykset koskevat muun muassa vuokravakuuden palauttamista, vuokrasopimuksen määräaikaista ja asumisterveyteen liittyviä kysymyksiä sekä remontteihin liittyviä vuokranalennuksia. Asunto-osakeyhtiöissä kysymykset liittyvät usein kunnossapitovastuun jakautumiseen osakkaan ja yhtiön välillä tai siihen, että yhtiö ei noudata kunnossapitovelvollisuuttaan. Kuluttajaliiton jäsenneuvontaan ja asumisneuvontaan tulee lisäksi paljon kysymyksiä yhtiön hallinnon ongelmista ja käytännön yhtiökokousasioista. Asuntokauppojen osalta kysymykset koskevat usein asunnon kunnan puutteita ja oikeutta siitä johtuvaan hinnanalennukseen. Remontoinnin osalta kysytään remontin virheistä ja asumisoikeuden osalta asukkaana oikeuksista, kun asunnon kunnossa on puutteita. Vaikka Kuluttajaliitto tarjoaa neuvontaa riippumatta asunnon hallintaperusteesta, on neuvonnan sisältö ja kohderyhmä eri kuin tässä esityksessä tarkoitettussa asu-

misneuvonnassa, joka keskittyy ehkäisemään asumisen ongelmia ja häiriöitä ja turvaamaan asumisen jatkuvuutta. Kuluttajaliiton neuvonta perustuu asumista koskevan lainsäädännön ja oikeuskäytännön tuntemukseen. Vastaavaa julkista neuvontapalvelua ei ole tällä hetkellä tarjolla.

2.4.2 Nuoret

Nuorten asumisen ohjaukseen ja neuvontaan on erikoistunut Nuorisoasuntoliitto NAL ry. NAL:oon kuuluu 23 paikallista tai alueellista nuorisoasuntoyhdistystä. Nuorisoasuntoyhdistyksiä on pääkaupunkiseudulla, Hyvinkäällä, Hämeenlinnassa, Joensuussa, Jyväskylässä, Kaanpäässä, Keski-Uudellamaalla, Kiimingissä, Kuopiossa, Lahdessa, Lohjalla, Nokiolla ja Pirkkalassa, Oulussa, Raahessa, Porvoossa, Riihimäellä, Rovaniemellä, Savonlinnassa, Tampereella, Turussa, Valkeakoskella ja Ylöjärvellä. Muilla paikkakunnilla NAL tarjoaa eräitä verkopalveluja.

NAL Asunnot Oy sekä nuorisoasuntoyhdistykset rakennuttavat ja vuokraavat nuorisoasuntoja sekä tarjoavat asumisen sisältöpalveluja alle 30-vuotiaille nuorisoasuntojen asukkaille, asunnonhakijoille ja muille paikkakunnan nuorille. Yleisimmät ohjauksen tarpeet liittyvät asunnon hakemiseen, asumisen perustaitoihin ja arjen hallintaan sekä asumiseen ja talouteen. Paikkakunnista 18:lla asumisen ohjausta ja neuvontaa on saatavilla ilman ajanvarausta Ohjaamoissa, jotka ovat alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen ohjauspisteitä. NAL:n teettämän tutkimuksen mukaan asumisneuvonnalla ennaltaehkäistään nuorten syrjäytymistä vauhdittavia tekijöitä. Neuvonnalla vähennetään tuloksekkaasti mm. häätöjä ja perintään meneviä vuokravelkoja sekä tavoitetaan nuoria, jotka muuten jäisivät palvelujen ulkopuolelle. ([Asumisneuvonnan vaikutus nuorten itsenäiseen ja vakaaseen elämään 2017.](#))

ARA:n julkaiseman [Asunnottomat 2021 -selvityksen](#) mukaan vuonna 2021 Suomessa oli 711 nuorta, alle 25-vuotiasta asunnottomia. Nuorten osuus yksinelävistä asunnottomista oli 18 prosenttia. Nuorten asunnottomuus väheni 143 henkilöllä vuoteen 2020 verrattuna.

Valtioneuvoston periaatepäätöksellä on hyväksytty nuorisolakiin (1285/2016) perustuva [Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma VANUPO 2020–2023](#) (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:2). VANUPO:n tavoitteisiin kuuluvat asumisneuvonnan saatavuuden parantaminen ja nuorten asumisasioiden edistäminen Ohjaamoissa. Nuoret ovat painopisteenä asumisneuvonnan laajentamisessa kaikkiin asumismuotoihin. Asunnottomuuden yhteistyöohjelmassa toteutetaan osaltaan VANUPO:n tavoitteita. Ohjelmaan osallistuvien kaupunkien suunnitelmissa tulee ottaa huomioon nuorten asuminen.

2.4.3 Maahanmuuttajat

Suomen väestöstä kahdeksan prosenttia eli noin 440 000 henkilöä on ulkomaalaistaustaisia. Ulkomaalaistaustainen väestö keskittyy suuriin kaupunkeihin ja noin puolet heistä asuu pääkaupunkiseudulla.

Samoin kuin nuorten myös maahanmuuttajien osuus yksinelävistä asunnottomista oli Asunnottomat 2021 -selvityksen mukaan 18 prosenttia. Asunnottomia maahanmuuttajia vuonna 2021 oli 720. Määrä laski 243:lla vuodesta 2020. Maahanmuuttajien osuus asunnottomista on Turussa hieman muita kaupunkeja korkeampi (25 %).

Maahanmuuttajien asunnottomuutta ja asumisen ongelmia ennaltaehkäisevää toimintaa tehdään monissa järjestöissä, esimerkiksi Moniheli ry:n Katto-toiminnassa, Sininauhasäätiössä ja Monika-Naiset Liitto ry:ssä.

Maahanmuuttajataustaisten keskuudessa on pääkaupunkiseudulla yleisempää asua yksityisessä vuokra-asunnossa kuin ARA-asunnossa. Usean järjestön yhdessä toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan hakijan etniseen vähemmistöön kuulumisella sekä yhteisen kielen puuttumisella on kielteisiä vaikutuksia yksityisten vuokranantajien vuokralaisvalintaan. Yhdenvertaisuuden lisäämiseksi tarvittaisiin esimerkiksi matalan kynnyksen monikielistä asumisneuvontaa myös yksityisten vuokranantajien asunnoissa asuvien saataville. ([Vuokralaisvalintaan vaikuttavat tekijät ja ulkomaalaistaustaisten asunnon hakijoiden asema yksityisillä vuokramarkkinoilla 2021.](#))

Aravarajoituslain (1190/1993) ja asumisoikeusasunnoista annetun lain (393/2021) nojalla asunnon hakeminen edellyttää vähintään vuoden pituista oleskelulupaa. Tästä voidaan poiketa kunnan tai ARA:n erityisestä syystä myöntämällä luvalla käyttötarkoituksen muutokseen. Maaliskuussa 2022 ARA on ottanut käyttöön nopeutetun poikkeusmenettelyn helpottaakseen muun muassa Ukrainaista saapuneiden pakolaisten majoittamista ARA-asuntoihin.

2.4.4 Muut asukasryhmät ja asunnottomat

Tässä esityksessä on edellä kuvattu tarkemmin hallitusohjelman painopisteen mukaisesti nuorten ja maahanmuuttajien asumisneuvonnan tarvetta. Asumiseen liittyviä kohdennettuja palveluja tarvitsevat myös esimerkiksi ikääntyneet, mielenterveyskuntoutujat, päihdekuntoutujat, vapautuvat vangit, vammaiset ja asunnottomat. Tällöin tarvetta on usein laajemmalle palvelukonaisuudelle.

Väestörakenteen muutokseen varaudutaan valtakunnallisin, alueellisin ja paikallisin toimin. Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelman 2020–2022 tavoitteina on parantaa ikääntyneiden asuinoloja ja edistää asumisvaihtoehtojen tarjontaa ja tukea sekä ikääntyneiden että kuntien ennakointia ja varautumista asumisasioloissa samoin kuin ikäystävällisten asuinympäristöjen kehittämistä. Toimenpideohjelma myöntää kunnille ja kuntayhtymille avustusta hankkeisiin, joilla parannetaan ikäihmisten asumista. Vanhuspalvelulain vireillä olevassa muutoksessa tavoitteena on muun muassa lisätä ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakoimista kunnan ja hyvinvointialueen suunnittelutyössä sekä asukkaiden neuvonnassa painottaa oman asumisen ennakointia ja itsenäistä asumista tukevien ratkaisujen toteuttamista.

Asunnottomat 2021 -selvityksen mukaan Suomessa oli marraskuussa 2021 yhteensä 4 396 asunnottomaa henkilöä. Heistä 3 948 oli yksineläviä. Perheiden ja pariskuntien määrä oli 165. Molemmissa ryhmissä asunnottomuus oli vähentynyt vuodesta 2020, yksinelävien osalta noin 10 prosentilla ja perheiden tai pariskuntien osalta noin 20 prosentilla. Kaikkiaan asunnottomien määrä Suomessa on ollut pääosin laskeva vuodesta 2000 lukien. Lukumääräisesti ja suhteellisesti eniten asunnottomia on suurissa kaupungeissa.

Asunnottomat 2021 -selvitys perustui kaikille Manner-Suomen kunnille tehtyyn kyselyyn, johon vastasi 80 prosenttia kunnista. Kyselyn perusteella asunnottomia oli 103 kunnassa. Kuntien tiedonhankintamenetelmien ja arviointiperusteiden eroavuuksien johdosta lukumäärätiedot asunnottomista ovat suuntaa-antavia. Kyselyn perusteella asumisneuvonta on tärkeä ja kehitettävä työkalu erityisesti asunnottomuuden ennaltaehkäisyssä. Sen sijaan esimerkiksi pitkäaikaisasunnottomuuteen liittyy usein asumista olennaisesti vaikeuttava sosiaalinen tai terveydellinen ongelma, kuten velka-, päihde- tai mielenterveysongelma, joka edellyttää laajempia ja pitkäkestoisia palveluja.

3 Tavoitteet

Ehdotettavan lain tavoitteena on parantaa asumisneuvonnan saatavuutta. Asumisneuvonnalla ennaltaehkäistään asumiseen liittyviä ongelmia sekä niistä johtuvaa asunnon menettämistä ja asunnottomuutta. Asumisneuvonnan voimavaroja lisättäisiin, jotta sitä olisi mahdollisimman monessa kunnassa tarjolla kaikissa asukasryhmissä riippumatta siitä, onko kyseessä omistus-asuminen, vuokrasuhde julkisen tai yksityisen vuokranantajan kanssa vai muu asunnon hallintaperuste. Tavoitteena on myös palvelujen nykyisen monipuolisuuden säilyminen siten, että kunnat voisivat kehittää asumisneuvontaa omista lähtökohdistaan ja järjestöt voisivat edelleen tarjota täydentäviä palveluja.

Asumisen jatkuvuuden turvaaminen helpottaa ratkaisemaan asukkaan taloudellisia ja muita elämänhallinnan ongelmia ehkäisten siten syrjäytymistä. Asumisneuvonnan laajentamisella kaikkiin asukasryhmiin edistettäisiin yhdenvertaisuutta.

Puuttuminen asumisen ongelmiin varhaisessa vaiheessa säästää hädöistä, muista oikeudellisista prosesseista ja asukkaiden vaihtuvuudesta aiheutuvia kustannuksia julkisille ja yksityisille vuokranantajille sekä sosiaalitoimelle. Yhteiskunnalle koituvia kustannuksia säästyy myös, jos asukasta pysytään auttamaan siten, että esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon taikka talous- ja velkaneuvonnan palvelujen tarve vähenee.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Laissa säädettäisiin kunnille myönnettävistä valtionavustuksista, joita kunnat voisivat käyttää asumisneuvontapalvelujen tuottamiseen, kehittämiseen ja laajentamiseen. Avustuksia myönnettäisiin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Avustusta myönnettäisiin muun muassa asumisneuvontapalvelun käynnistämiseen, jos tarvittavaa asumisneuvontapalvelua ei ole, sekä asumisneuvontapalvelujen laajentamiseen aiempaa useampia asukasryhmiä koskevaksi. Lisäksi avustusta voitaisiin myöntää asumisneuvonnan kehittämiseen, joka tähtäisi esimerkiksi kunnassa saatavilla olevien palvelujen parempaan laatuun ja koordinaatioon. Avustustoiminnan ohella ARA tukisi kuntia asumisneuvonnan kehittämisessä koulutuksella ja muilla vastaavilla tavoilla.

Asumisneuvonnan kehittämisen lisäksi avustettava asumisneuvontapalvelu voisi sisältää asumiseen liittyvää talousneuvontaa, asumisen häiriöihin liittyvää ohjausta, asunnon ylläpitoon liittyvää ohjausta, asumisen turvaamiseen liittyvää muuta ohjausta sekä asukkaan ohjaamista muiden palvelujen piiriin.

Avustettavan asumisneuvontapalvelun tulisi koskea kaikkia asukkaita riippumatta siitä, omistaako asunnon yksityinen vai julkinen taho ja millä perusteella asukas hallitsee asuntoa. Kunnan ei olisi välttämätöntä tuottaa avustettavaa palvelua omana työnä, vaan sen tuottamisesta olisi mahdollista sopia esimerkiksi toisen kunnan, hyvinvointialueen, kunnan vuokratyöyhtiön tai järjestön kanssa. Neuvonnan tulisi olla asukkaalle maksutonta.

Avustukset myönnettäisiin valtion talousarvion kolmivuotisesta siirtomäärärahasta momentilta 35.20.31. Avustus voisi kattaa enintään 80 prosenttia avustettavan toiminnan hyväksyttävistä ja kohtuullisista kustannuksista.

Laki olisi voimassa viiden vuoden määräajan. Ympäristöministeriö toteuttaisi lain toimivuuden arvioinnin, jossa tarkasteltaisiin avustusten vaikuttavuutta sekä asumisneuvontapalvelujen kehittymistä kokonaisuutena valtakunnallisesti.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Kunnat

Asumisneuvontapalvelua koskevien valtionavustusten suorat taloudelliset vaikutukset kunnissa kohdistuisivat palvelun tuottamiseen, laajentamiseen ja kehittämiseen tarvittavien henkilöiden palkkakustannuksiin. Koska tavoitteena on asumisneuvonnan saatavuuden parantaminen ja asumisneuvonnan laajentaminen kaikille asukkaille asunnon hallintaperusteesta riippumatta, avustukset tulisi ensisijaisesti kohdentaa uuden asumisneuvontapalvelun tuottamiseen ja olemassa olevan palvelun laajentamiseen ja kehittämiseen. Avustuksen käyttäminen olemassa olevan palvelun kustannuksiin sellaisenaan ei yleensä olisi tarkoituksenmukaista myöskään siksi, että se voisi heikentää paikallista, vakiintunutta rahoituspohjaa.

Kunnan asumisneuvojan henkilötövuoden kustannuksiksi arvioidaan noin 60 000 euroa. Valtionavustuksella voitaisiin kattaa kustannuksista enintään 80 prosenttia eli noin 48 000 euroa. Kunnan omavastuulle jäisi silloin vähintään 20 prosenttia eli noin 12 000 euroa asumisneuvojaa kohti. Jos valtionavustuksiin olisi käytettävissä vuosittain neljä miljoonaa euroa, voitaisiin avustuksilla kattaa yhteensä enintään 83 asumisneuvojan henkilötövuosikustannukset vuosittain. Valtionapuviranomaisella olisi kuitenkin toimivalta harkita sopiva avustusprosentti hakemusten määrän sekä ehdotettavan lain mukaisten avustuksen tavoitteisiin ja tarpeeseen liittyvien edellytysten perusteella.

Asumisneuvontapalvelun ja siihen käytettävien henkilötövuosien tarve vaihtelee suuresti kunnittain. Eniten asumisneuvoja on suurissa kaupungeissa. Helsingin asumisneuvonnassa työskentelee 18 henkilöä ja lisäksi asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämishankkeessa kuusi henkilöä. Helsingissä asumisneuvonta perustuu sosiaali- ja terveys-toimialan sekä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n yhteiseen rahoitukseen. Espoossa työskentelee seitsemän asumisneuvojaa, joista neljä Espoon Asunnot Oy:ssä ja kolme Espoon kaupungilla. Espoon kaupunki osallistuu myös Espoon Asunnot Oy:n asumisneuvonnan kustannuksiin. Vantaalla työskentelee kaksi asumisneuvojaa VAV Asunnot Oy:n palveluksessa ja rahoituksella. Tampereella työskentelee viisi asumisneuvojaa, joista kaksi keskittyy kaupungin vuokratotaloyhteisöjen asukkaisiin. Tampereen asumisneuvonta kustannetaan aikuissosiaalityön sekä vuokratotaloyhtiöiden varoin. Lisäksi esimerkiksi Kuopiossa on kaksi asumisneuvojaa kaupungin vuokratotaloyhtiössä Niiralan Kulma Oy:ssä sekä kaksi ostopalveluna Kuopion Setlementti Puijola ry:ltä kaupungin ja ARA-vuokratotaloyhtiöiden rahoittamana. Oulussa puolestaan on yksi asumisneuvoja kaupungin vuokratotaloyhtiössä ja yksi oman työn ohella kaupungin hyvinvointipalveluissa.

Asumisneuvonta Suomessa -raportin perusteella niissä kunnissa, joissa asumisneuvontaa järjestetään, sen kehittäminen, laajentaminen ja voimavarojen lisääminen nähdään tarpeellisena. Kunnissa, joissa asumisneuvonta järjestetään osana sosiaalipalveluja, on erityisesti tarvetta kehittämiseen toimintaympäristön muuttuessa.

Niistä 60 kunnasta, joissa ei ilmoituksensa mukaan ollut lainkaan asumisneuvontaa, vain muutamassa koettiin tarvetta erilliselle asumisneuvontapalvelulle. Raportin mukaan monien pienempien kuntien ongelmat liittyvät yksittäisiin osa-alueisiin, kuten tehostetun palveluasumisen

vähentämiseen tai pakolaisten vastaanottoon. Tällaiset syyt voivat myös näissä kunnissa lisätä tarvetta vähintäänkin kartoittaa ja suunnitella erityisten asukasryhmien tarvitseman asumisneuvonnan järjestäminen, mihin voitaisiin hakea valtionavustusta.

Valtion asuntorahastosta myönnettävän ARA-kannan asumisneuvontaa koskevan avustuksen hakeminen on viime vuosina vähentynyt erityisesti kuntien osalta. Vuonna 2022 kunnat ovat siirtyneet hakemaan uuden momentin mukaista avustusta.

Valtion asuntorahastosta myönnettävän ARA-kantaa koskevan asumisneuvonta-avustuksen käyttö vuosina 2018–2022

	Kuntaomisteiset vuokraloyhtiöt	Muut yleis- hyödylliset vuokraloyhtiöt	Kunnat ja kuntayhty- mät	Järjestöt	Yhteensä
2018					
päätökset kpl	8	7	12	2	29
euroa	109 240	163 963	588 789	37 925	899 917
prosenttiosuus	12 %	18 %	65 %	4 %	
2019					
päätökset kpl	11	5	7	5	28
euroa	180 550	135 451	470 950	95 358	882 309
prosenttiosuus	12 %	15 %	53 %	11%	
2020					
päätökset kpl	9	4	4	4	21
euroa	138 939	130 387	429 866	65 597	764 790
prosenttiosuus	18 %	17 %	56 %	9 %	
2021					
päätökset kpl	11	7	2	4	24
euroa	173 473	200 388	32 830	75 317	482 008
prosenttiosuus	36 %	42 %	7 %	16 %	
2022					
päätökset kpl	10	6	0	3	19
euroa	297 840	362 044	0	125 139	785 024
prosenttiosuus	38 %	46 %	0 %	16 %	

Asumisneuvonta Suomessa -raportin kyselytutkimuksen mukaan ARA:n avustusta aiemmin saaneissa kunnissa 85 prosenttia vastaajista piti avustuksen merkitystä erittäin suurena tai melko suurena asumisneuvontatoiminnan käynnistymisen ja kehittämisen kannalta. Kokemuksen karttuminen asumisneuvonnan hyödyistä on vastaajien mukaan lisännyt toiminnan arvostusta.

Vuoden 2022 talousarvion momentin 35.20.31 mukaista avustusta asumisneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen on huhtikuuhun 2022 mennessä hakenut 10 kuntaa. Hakemuksista viisi koskee asumisneuvonnan aloittamista ja viisi laajentamista tai kehittämistä. Helsinki on liittymässä hakijoiden joukkoon syksyllä 2022. Lisäksi seitsemän kuntaa on ilmoittanut harkitsevansa avustuksen hakemista. Hakijoiden ja hakemista harkitsevien joukossa on suurin osa Asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan osallistuvista kunnista sekä muutama muu keskisuuri kaupunki. Määrärahan varmistuttua loppuvuonna 2021 voitiin haku käynnistää vasta vuoden 2022 alussa. Kunnat valmistelevat seuraavan vuoden talousarvionsa hyvissä ajoin, joten valtionavustuksen hakemiseen ja kunnan vähintään 40 prosentin omavastuusuuden varaamiseen ei ole monilla kunnilla ollut määrärahan ensimmäistä vuotta varten mahdollisuutta. Nyt ehdotetun

lain mukaan valtionavustuksen osuus olisi enimmillään 80 prosenttia ja kunnan omavastuuosuus siten alimmillaan 20 prosenttia. Tämän arvioidaan madaltavan kuntien kynnystä lähteä parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta ja koordinoitua alueellaan.

Edellä kerrotun perusteella asumisneuvontaa koskevan valtionavustuksen taloudelliset vaikutukset kunnille riippuisivat paljon kunnan lähtötilanteesta. Kunnassa, jossa asumisneuvontaa on kehitetty ja siihen osoitettu voimavaroja järjestelmällisesti, avustuksella voitaisiin rahoittaa esimerkiksi toiminnan kehittämistä suhteessa toimintaympäristön muutoksiin, kuten hyvinvointialueiden perustamiseen tai vastaamista erityisten asukasryhmien tarpeisiin. Kuitenkin useissa suurissakin kunnissa on tarvetta asumisneuvonnan laajentamiseen koskemaan kaikkia asukkaita ja siten voimavarojen lisäämiseen. Kunnissa, joissa asumisneuvontaan on käytettävissä muutama tai ei lainkaan henkilötyövuotta, palvelu voitaisiin avustuksen avulla käynnistää tai sen voimavarat esimerkiksi kaksinkertaistaa. Vuonna 2022 tehtävän tiedottamisen ja ehdotettavan lain käsittelyn johdosta avustusta hakevien kuntien lukumäärän arvioidaan lisääntyvän vuodesta 2023 alkaen. Avustusta nyt hakevien kuntien arvioidaan pääsääntöisesti pysyvän hakijoina myös koko lain voimassaolon ajan.

Oman tuottamisen sijasta kunnat voisivat käyttää valtionavustusta myös ostopalveluun. Nykyisen tilanteen perusteella voidaan arvioida, että avustusta kohdentuisi erityisesti kunnan vuokratyöyhtiöiltä ja järjestöiltä hankittavaan palvelun tuottamiseen. Palvelun kehittämisessä painotuisi todennäköisesti kunnan oman henkilöstön työ.

Asumisneuvontaa koskevien valtionavustusten epäsuorat vaikutukset kuntien talouteen liittyvät säästöihin muissa kustannuksissa, joita ovat muun muassa vuokraveloista ja hädöistä aiheutuvat kustannukset kuntien vuokratyöyhtiöissä.

Ulosottoviraston tilastojen ([Ulosotto Suomessa – Ulosottolaitoksen tilastoja vuodelta 2021](#)) mukaan hädöistä tuli vireille vuonna 2021 valtakunnallisesti 6 818, ja niistä peruutettiin 2 874. Häätöjen määrä on vuodesta 2012 lähtien ollut kokonaisuutena laskeva, vaikka tilanne on vaihdellut eri vuosina. Sen sijaan toimitettujen häätöjen osuus vireille tulevista hädöistä on viime vuosina ollut muutaman prosenttiyksikön suurempi kuin kymmenen vuotta sitten, joten peruutusten osuutta ei ole pystytty kasvattamaan. Ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuus voi toisaalta nimittäin vaikuttaa häätöjen peruutuksia vähentävästi, kun ulosottoon päätyvät vain ne tapaukset, joissa ennaltaehkäisy ei ole auttanut.

Asumisneuvonta Suomessa -raportissa tarkasteltiin toteutuneiden ja peruutuneiden häätöjen osuuksia alueittain suhteessa ARA-vuokra-asuntojen määriin vuonna 2017. Esimerkiksi Helsinki, joka on kehittänyt asumisneuvontaa järjestelmällisesti vuodesta 2006 lukien, sijoittui vertailussa muuta pääkaupunkiseutua ja ympäryskuntia paremmin. Vastaava tarkastelu olisi hyödyllistä toteuttaa ehdotetun lain toimeenpääntöarvioinnin yhteydessä.

Yhden hädön kustannuksiksi on selvityksissä arvioitu noin 5 000–20 000 euroa. Jos asumisneuvonnassa olisi kaksi henkilötyövuotta ja toiminnalla onnistuttaisiin estämään vuodessa 23 hädöä, joiden kunkin kustannus olisi 5 000 euroa, syntyneet säästöt kattaisivat asumisneuvonnan henkilöstökustannukset. Lisäksi asumisneuvonnalla voidaan ehkäistä vuokravelkojen perimisestä sekä asukkaiden vaihtumisesta kuntien vuokratyöyhtiöille aiheutuvia kustannuksia.

Asumisneuvonnassa voidaan toisaalta ohjata asukas hakemaan hänelle kuuluvia sosiaalietuuksia, mikä lisää etuuskustannuksia. Kokonaisuutena voidaan kuitenkin arvioida, että julkiset kustannukset tällöin kohdentuisivat paremmin tarkoitukseensa ja että oikea-aikaisilla sosiaalietuuksilla voidaan ehkäistä raskaampien korjaavien palvelujen tarvetta. Sosiaali- ja terveydenhuolto

siirtyy vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle lukuun ottamatta Helsingin kaupunkia.

4.2.1.2 Yksityiset toimijat

Useimmat toimijat hyötyisivät asumisneuvonnan tuottamista säästöistä, jos asumisneuvontaa laajennettaisiin koskemaan nykyistä kattavammin kaikki asukkaat riippumatta asunnon hallintaperusteesta.

Vapaaehtoisten vuokra-asuntojen omistajat voisivat säästää vuokravelkojen perimisestä, hädöistä ja asukkaiden vaihtumisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavasti kuin kuntien omistamat vuokratyöyhtiöt. Myös asumisen häiriöistä ja asunnon ylläpidon ongelmista vuokranantajille aiheutuvat kustannukset voisivat vähentyä. Kunnan tuottamasta asumisneuvonnasta hyötyisivät eniten sellaiset vuokranantajat toimivat yhteisöt ja luonnolliset henkilöt, joilla ei ole mahdollisuuksia järjestää neuvontaa ja tukea asukkailleen.

Eräät yksityiset asuntosiirtoyhteisöt, kuten Kojamo Oyj, Sato Oyj, Settlementiasunnot Oy ja Y-Säätiö, tarjoavat itse asumisneuvontaa asiakkailleen. Yleishyödylliset vuokratyöyhtiöt ovat vuoteen 2022 saakka voineet hakea lisärahoitukseksi Valtion asuntorahastosta myönnettävää avustusta asumisneuvojatoimintaan. Tämän päättyessä yleishyödylliset taloyhtiöt ja säätiöt, joiden tarkoituksena on terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen Suomessa, voivat kuitenkin edelleen hakea Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:n myöntämiä valtionavustuksia. Lisäksi yksityiset toimijat voisivat tehdä ostopalvelusopimuksia kunnan kanssa, ja niiden asukkaat voisivat käyttää myös kunnan järjestämää muuta asumisneuvontaa.

ARA:n selvityksen ([ARA-asuntokannan ja asukkaiden kehitys 2010-luvulla, selvitys 5/2021](#)) mukaan Suomessa oli vuoden 2019 lopussa valtion tuella rakennettuja ja edelleen rajoitusten alaisia ARA-asuntoja yhteensä 404 000. ARA-asuntoja oli jokaisessa Manner-Suomen kunnassa. Asunnoista 31 prosenttia oli pääkaupunkiseudulla ja 55 prosenttia yli 100 000 asukkaana kaupungeissa. ARA-asunnoista 62 prosenttia oli tavallisia vuokra-asuntoja, 26 prosenttia erityisryhmien vuokra-asuntoja sekä 12 prosenttia asumisoikeusasuntoja. Tavallisten ARA-vuokra-asuntojen määrä oli vuodesta 2010 lukien vähentynyt noin 15 prosentilla, mutta erityisryhmien vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen määrä kasvanut.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2020 vuokra-asuntoja kaikkiaan noin miljoona. Niistä noin 30 prosenttia on ARA-asuntoja ja 70 prosenttia vapaaehtoisia asuntoja. Vapaaehtoisista vuokra-asunnoista noin 65 prosenttia on piensijoittajien omistuksessa.

Liiteri-tietopalvelun perusteella suomalaisista 1,6 miljoonaa eli noin 30 prosenttia asuu vuokralla. Heistä 37 prosenttia asuu ARA-asunnoissa ja 63 prosenttia vapaaehtoisissa vuokra-asunnoissa. Ehdotetun lain mukainen valtionavustus olisi käytettävissä muidenkin kuin ARA-asunnoissa asuvien asumisneuvontaan, mikä vuokra-asukkaiden osalta tarkoittaisi noin kahden kolmasosan lisäystä mahdolliseen asiakaskuntaan.

Omistusasuntoja Suomessa oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 yhteensä noin 1,7 miljoonaa. Niissä asui noin 3,7 miljoonaa suomalaista. Lisäksi noin 95 000 suomalaista asui asumisoikeusasunnoissa. Näiden asumismuotojen osalta asumisneuvonta voisi säästää erityisesti taloyhtiöiden kustannuksia, joita aiheutuu yhtiö- ja käyttövästikkeiden perimisestä, asumisen häiriöiden selvittelystä sekä osakehuoneiston hallintaan ottamisesta.

4.2.1.3 Kotitaloudet

Asumisneuvonnan taloudellisista vaikutuksista käytävissä oleva tutkimustieto keskittyy vuokra-asukkaisiin, sillä asumisneuvontaa on toistaiseksi ollut saatavilla ja kehitetty pääasiassa heidän tarpeisiinsa. Tässä esitetyt arviot perustuvat erityisesti vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäisemistä koskeneen ASTA-hankkeen arviointiin (2021) ja Asumisneuvonta Suomessa -raporttiin (2019).

ASTA-hanketta toteutettiin vuosina 2018–2021, ja sen puitteissa toimi 23 kuntien, vuokratyöyhtiöiden ja järjestöjen hanketta sekä Takuusäätiön valtakunnallista yhteiskehittämistä koordinoitua hanke. Yhteensä hankkeessa myönnettiin avustuksia noin 1,5 miljoonaa euroa. Avustus oli suuruudeltaan enintään 50 prosenttia kokonaiskustannuksista ja enimmillään yksittäinen hanke sai 200 000 euroa kolmen vuoden aikana. Tyypillisesti hankkeiden henkilöresurssi oli 1–2 henkilötyövuotta.

Vuokranmaksun ongelmat ja vuokravelat ovat yleisimpiä syitä asumisneuvonnan asiakkuudelle (ks. luku 2.3). Myös sähkölaskujen maksamatta jättäminen on tunnistettu yleiseksi ongelmaksi. ASTA-hankkeen perusteella taloudenhallinnan ongelmat korostuvat asumisneuvojien työssä ja ovat merkittävä syy häätöjen taustalla. Talousneuvonnalla voidaan siten jatkossakin arvioida olevan suhteellisesti suuri osuus asumisneuvonnan toteuttamisessa. Neuvonnan vaikutukset asukkaan talouteen ovat välittömiä ja välillisiä. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi maksusuunnitelman tekeminen ja sen noudattamisen seuraaminen, mahdollisten sosiaalietuuksien ja edunvalvonnan tarpeen selvittäminen, välitystilin tai sosiaalisen luoton järjestäminen sekä edullisemman asunnon etsiminen. Vuokranmaksun turvaamisella voidaan tukea asukkaan talouden tasapainoa ylipäättään sekä ehkäistä sähkön katkaisemisesta, häätöuhasta tai hädöstä seuraavia uusia ongelmia, kuten toimintakyvyn heikkenemistä ja lopulta syrjäytymistä. Lisäksi asukkaiden tietoisuus taloudenhallinnasta paranee sekä henkilökohtaisen neuvonnan että erilaisten opasaineistojen avulla.

Tähänastinen valtionavustustoiminta ja hankkeet eivät juurikaan tarjoa kokempohjaista tietoa asumisneuvonnan vaikutuksista omistusasunnossa asuvien talouteen. Nyt ehdotettavan lain voimassa olon aikana olisi tarkoitus kerätä kokemuksia tästä. Etukäteen arvioiden osakehuoneistojen omistajat ja asumisoikeusasunnossa asuvat voisivat hyötyä asumisneuvontaan sisältyvästä talousneuvonnasta vastaavalla tavalla kuin vuokra-asukkaat, sillä heillä on säännöllisiä taloyhtiön perimiä kuukausittaisia asumismenoja. Omakotitalossa asuvien henkilöiden taloudessa painottuvat muun muassa sähkön, lämmityksen ja asunnon kunnossapidon kustannukset. Energian hinnan nousumisen voidaan olettaa lisäävän talousongelmia. Asukkaita myös todennäköisesti usein ohjattaisiin muiden palvelujen, kuten esimerkiksi korjausneuvonnan, piiriin. Omistusasunnossa asuvilla voidaan olettaa usein olevan asumiseen liittyvää velkaa, jolloin voidaan tarvita talous- ja velkaneuvonnan palveluja sekä joutua pohtimaan muuttoa edullisempaan asuntoon.

Asunnon hallintaperusteesta riippumatta asumisneuvonnan saatavuuden parantaminen lisäisi taloudellisten ongelmien ennaltaehkäisyn mahdollisuuksia. Asumisneuvonnan etuna pidetään sitä, että palvelun piiriin pääsee matalalla kynnyksellä. Esimerkiksi talous- ja velkaneuvontaan saattaa monin paikoin joutua jonottamaan, ellei saatavilla ole päivystystä. Asumisneuvonta voisi tukea asiakasta jonotusaikana, vaikka asiakas lopulta olisikin esimerkiksi velkajärjestelyn tarpeessa. ASTA-hankkeen arvioinnissa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan asukkaiden talousosaamisen parantamista pidettiin tärkeänä osana neuvontaa ja palvelujärjestelmien kehittämistä ylipäättään, jotta ongelmat eivät toistuisi. Esimerkiksi ensiasuntoihin muuttavat nuoret tunnistettiin ryhmäksi, joiden talousosaaminen voi olla puutteellista ja näin ollen aiheuttaa haasteita

esimerkiksi vuokran maksussa. Erityisesti nuorten aikuisten talous- ja velkaongelmat ovat kasvaneet muun muassa vakuudettomien luottojen ja pikaluottojen saamisen helpottumisen myötä.

Ulosottolaitoksen tilaston mukaan Suomessa oli vuonna 2021 yhteensä noin 511 000 ulosottovelallista luonnollista henkilöä. Heistä 55,5 prosentilla oli ulosottovelkaa yhteensä alle 5 000 euroa, ja 26,3 prosentilla velat olivat alle 500 euroa. Siten ulosottovelallisista noin puolet ovat henkilöitä, joiden velkojen määrät voisivat olla hallittavissa asumisneuvonnan keinoin.

Vuoden 2021 lopussa vireillä olleista ulosottoveloista tehdyn poikkileikkaustilaston mukaan 2,7 prosenttia ulosottovelallisista oli nuoria, vuonna 2000 tai myöhemmin syntyneitä. Vanhimmassa ikäryhmässä, eli 1959 tai aiemmin syntyneissä, ulosottovelallisten osuus oli 16,4 prosenttia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on selvittänyt sosiaalisen luototuksen määriä valtakunnallisesti viimeksi vuonna 2019 ([Sosiaalinen luototus 2019 -kuntakyselyn osaraportti](#)). Selvityksen mukaan sosiaalinen luototus oli aktiivisessa käytössä 30 kunnassa, ja sitä myönnettiin kaikkiaan 553 henkilölle. ASTA-hankkeen arvioinnin perusteella sosiaalisen luototuksen aktiivinen käyttöön ottaminen liittyy joissakin kunnissa asumisneuvonnan kehittämiseen.

Asumisneuvonta Suomessa -raporttia varten tehtyyn kyselytutkimukseen vastanneissa kunnissa oli asumisneuvonnan asiakkaana kuukauden aikana keskimäärin 145 lyhytaikaista asiakasta ja 60 pitkäaikaisempaa, rekisteröityä asiakasta. Määrät vaihtelivat suuresti kunnan koon perusteella. Määrät ovat suuntaa-antavia, sillä vastaukset edustavat vain osaa asumisneuvontaa järjestävistä kunnista. Kuluttajaneuvonnassa käsiteltiin vuonna 2021 yhteensä 51 274 yhteydenottoa. Muualla ohjatuista yhteydenotoista 340 käsitteli asumista.

Edellä kerrotun perusteella kotitalouksilla on tarvetta ennalta ehkäisevälle ja korjaavalle matalan kynnyksen talousneuvonnalle. Asumisneuvontaa laajentamalla ja kehittämällä tarpeeseen voitaisiin vastata nykyistä riittävämmiin ja monipuolisemmin erilaisin keinoin.

4.2.1.4 Järjestöt

Vuosina 2018–2022 valtion asuntorahastosta on myönnetty valtionavustusta asumisneuvontaan 2–5 järjestölle vuosittain. Järjestöjen yhteensä saamat avustukset ovat vaihdelleet noin 38 000 ja 125 000 euron välillä. Jatkossa kunnat voisivat käyttää ARA:n myöntämää valtionavustusta ostopalvelusopimukseen järjestöjen kanssa.

Euromääräisesti suurempi merkitys järjestöjen asumisen neuvontaa ja ohjausta koskevan rahoituksen kannalta on Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus STEA:n myöntämällä valtionavustuksilla, jotka ovat asumisen osalta olleet viime vuosina noin neljä miljoonaa euroa vuosittain. Ehdotettava laki ei poistaisi järjestöiltä mahdollisuutta hakea mainittuja valtionavustuksia, koska laissa ei veloitettaisi viranomaista järjestämään asumisneuvontaa. Ehdotettavan lain mukainen tuki mahdollistaisi kunnille asumisneuvonnan saatavuuden ja koordinoinnin parantamisen. Järjestöt voisivat edelleen tehdä yhteistyötä kuntien kanssa ja myös itsenäisesti omassa toiminnassaan tarjota asumiseen liittyviä neuvontapalveluja valtionavustusten tuella. Sellaiset järjestöt, joiden toimintaan sisältyy vuokra-asuntojen tarjoaminen vuokrataloyhtiön kautta, rahoittavat asumisneuvontaa myös toiminnan tuloilla ja asumisneuvonnasta saavutettavilla säästöillä. Asumisneuvonnan kustannukset ovat kustannuksia, joita voidaan jyvittää omakustannusvuokriin.

Valtionapuviranomaisen tulisi harkinnassaan ottaa huomioon, että valtionavustuslain 7 §:n mukaan valtionavustuksen myöntämisen ei tule aiheuttaa muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Tämä harkinta olisi tarpeen, jos kunnassa olisi kilpailutettu juuri se toiminta, johon järjestö hakisi valtionavustusta. Kuntien arvioidaan pääasiassa keskittyvän asumisneuvonnan laajentamiseen ja kehittämiseen kaikille asukkaille soveltuvaksi. Järjestöjen toiminta on usein suunnattu erityisille asukasryhmille, kuten nuorille, maahanmuuttajille, päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, pitkäaikaisasunnottomille tai vapautuville vankeille. Tällaisten asukasryhmien tarpeisiin tehtävässä asumisneuvonnan kehittämisessä kuntien oletetaan tekevän yhteistyötä niiden alan asiantuntijajärjestöjen kanssa, jotka alueella jo toimivat.

STEA:n myöntämät valtionavustukset rahoitetaan Veikkaus Oy:n voittovaroilla, joiden siirtämistä valtion talousarvioon on valmisteltu pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallituskaudella. Julkisen talouden suunnitelmassa 2022–2025 arvioitiin, että viime vuosiin verrattuna Veikkaus Oy:n tuloutus jäisi selvästi aiempaa tasoa alhaisemmaksi. Rahapelitoiminnan tuottojen tuloutuksen laskua on päätetty kompensoida edunsaajille. Julkisen talouden suunnitelman 2023–2026 mukaan vuodesta 2024 lukien yleishyödyllisten toimintojen rahoitus siirretään kokonaisuudessaan yleiskatteisesti rahoitettavaksi. Rahoitusmallin kokonaisuus ja vaikutukset hallinnonalojen budjettiin täsmentyvät vielä lopulliseen muotoonsa uudistusta koskevan hallituksen esityksen valmistelun edetessä. Näiden muutosten vaikutukset asumisneuvonnan kokonaisuuteen ja järjestöjen osuuteen siinä voitaisiin ottaa huomioon osana nyt ehdotettavan lain toimivuuden arviointia.

4.2.1.5 Valtio

Esityksestä valtiolle aiheutuva suora taloudellinen vaikutus koostuisi valtion talousarvion momentille 35.20.31 myönnettävästä määrärahasta, jonka suuruus vuosina 2023–2026 olisi kehyspäätöksen mukaan 4,3 miljoonaa euroa vuosittain. Tästä noin 4 miljoonaa euroa kului kuntien valtionavustuksiin käytettävään siirtomäärärahaan ja noin 0,3 miljoonaa euroa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n henkilöstö- ja hallinnollisiin kustannuksiin. Valtion asuntorahastosta ei enää varattaisi asumisneuvojatoimintaan määrärahaa, jonka suuruus on viime vuosina ollut 0,9 miljoonan euroa vuosittain.

Lisäksi asumisneuvonnan saatavuuden parantamisesta arvioidaan syntyvän epäsuoria vaikutuksia valtion muiden kustannusten säästöinä. Tällaisia kustannuksia olisivat muun muassa velkomus- ja häätöasioiden käsittelystä aiheutuvat viranomaiskustannukset sekä talous- ja velkanneuvonnan kustannukset. Lisäksi asunnon hallintaperusteesta riippumatta kaikkia asukkaita koskevalla ennaltaehkäisevällä asumisneuvonnalla on mahdollisuus vähentää asukkaiden tarvitsemia korjaavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

4.2.2 Vaikutukset viranomaistoimintaan

4.2.2.1 Kunnat

Ehdotettavan lain mukaisella tuella kannustettaisiin kuntia tarkastelemaan asumisneuvonnan tarvetta, olemassa olevaa tarjontaa ja kehittämismahdollisuuksia kokonaisuutena alueellaan. Kunnilla olisi mahdollisuus muun muassa käynnistää puuttuvia palveluja, laajentaa palveluja kaikkiin asukasryhmiin sekä tehostaa palvelujen koordinaatiota.

Nykyisellään keskeisiä tahoja kunnissa ovat asuntotoimi, vuokratyöyhtiö ja sosiaalitoimi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyminen vuoden 2023 alussa hyvinvointialueille aiheuttaa tarpeita tarkastella eri palvelujen järjestämisen tapaa uudelleen. Ehdotettavan lain

mukaisen valtionavustuksen avulla olisi mahdollisuus kohdentaa voimavaroja tähän kehittämistyöhön asumisneuvonnan osalta.

Asumisneuvonta Suomessa -raportin mukaan yhteistyön nähdään olevan avainasemassa asumisneuvonnan onnistumisessa. Palvelujärjestelmä on kuitenkin usein pirstaleinen, ja sen pääpaino on korjaavissa toimenpiteissä ennakoinnin sijaan. Palvelujärjestelmän organisaatiot saattavat kärsiä resurssi- ja osaamispuolasta. Verkostojen ja yhteisten toimintamallien luomiseen ja ylläpitämiseen kannattaa siksi suunnata voimavaroja. Eri viranomaisien lisäksi muun muassa vuokranantajat ja järjestöt ovat tärkeitä verkoston osia. ASTA-hankkeen tuloksena kuntien, vuokraloyhtiöiden ja järjestöjen työntekijöiden tietoisuus taloudenhallinnasta ja siihen liittyvistä kysymyksistä lisääntyi ja sen myötä myös kiinnostus vaikuttaa asumiseen liittyviin kysymyksiin ja asukkaiden elämänhallintaan.

4.2.2.2 Hyvinvointialueet

Asumisneuvonta Suomessa -raporttia varten tehdyn kyselytutkimuksen mukaan vuonna 2019 asumisneuvonta oli 92 kunnassa sijoittunut sosiaali- ja terveystalouteihin. Tällöinkin oli usein sovittu tehtävienjaosta sosiaalitoimen ja asuntotoimen tai kiinteistöyhtiön kesken. Lisäksi kyse saattoi olla esimerkiksi pienestä kunnasta, joissa tarvetta asumisneuvonnalle ja sen nimenomaiselle resursoimiselle oli vähän. Asumisneuvontaa hoitavat työntekijät ovat usein sosiaalityöntekijöitä, sosiaaliohjaajia, johtavia sosiaalityöntekijöitä tai johtotason henkilöitä.

Ehdotettavan lain mukaisella tuella voitaisiin lisätä alueilla mahdollisuuksia varata voimavaroja asumisneuvonnan uudelleen koordinoimiseen ja kehittämiseen hyvinvointialueiden toiminnan alkaessa. Tällä tavoin turvattaisiin asumisneuvonnan jatkuvuutta tilanteessa, jossa runsaasti toimintoja siirtyy kunnilta hyvinvointialueille.

4.2.2.3 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA on vuoden 2022 alussa käynnistänyt valtion talousarvion momentin 35.20.31 mukaisen valtionavustustoiminnan asumisneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen. Kunnille on järjestetty tiedotustilaisuuksia ja pidetty kuntakohtaisia neuvotteluja. ARA:lla on tähän käytettävissä kolme henkilötyövuotta.

Vuonna 2022 ARA myöntää edelleen myös Valtion asuntorahaston valtionavustuksia asumisneuvojatoimintaan. Tähän liittyen ARA on kehittänyt asumisneuvojille verkostomaista toimintaa, koulutuksia ja ohjeaineistoa.

Jatkossa Valtion asuntorahastosta myönnettävät valtionavustukset jäisivät pois ARA:n tehtävistä, ja ARA keskittyisi nyt ehdotettavan lain toimeenpanoon. Valtionavustusten myöntö- ja maksupäätösten sekä valvonnan lisäksi ARA huolehtisi tiedottamisesta kunnille, kahdenvälisestä tuesta ennen ja jälkeen avustuksen hakemisen sekä asumisneuvojien verkostosta. Lisäksi ARA kokoaisi seurantatietoa asumisneuvontapalvelujen saatavuudesta ja järjestämistavoista yhteistyökunnissa sekä osallistuisi ympäristöministeriön vastuulla olevaan ehdotettavan lain toimivuusarviointiin. ARA:n arvioidaan tarvitsevan tehtävien hoitamiseen kolme henkilötyövuotta.

4.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.3.1 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Perustuslain 22 §:ssä on säädetty julkisen vallan tehtäväksi huolehtia perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisesta. Riittäviä ja toimivia asumisneuvontapalveluja voidaan pitää osana perustuslain 19 §:ssä säädettyjen asumisen perusoikeuden ja muiden sosiaalisten perusoikeuksien sekä perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden edistämistä.

Asumisneuvonnalla tuetaan asukkaan toimijuutta ja asumisen omatoimista järjestämistä. Vaikutukset asumisneuvonnan tarpeessa olevien arkeen ovat merkittäviä. Asumisen ongelmien ehkäiseminen ja oikea-aikainen ratkaiseminen vaikuttavat myönteisesti hyvinvointiin ja elinoloihin, luovat edellytyksiä asukkaan pärjäämiselle ja ehkäisevät syrjäytymistä. Asumisneuvonnan vaikuttavuus ja kustannustehokkuus voidaan katsoa aiempien hankkeiden ja valtionavustustoiminnan kokemusten perusteella osoitetuksi. Kyselytutkimukset asukkaille osoittavat, että yhteistyö asumisneuvojan kanssa koetaan usein ratkaisevaksi oman talouden ja asumisen saamisessa hallintaan.

Esitetyllä lailla ja sen mukaisilla valtionavustuksilla lisättäisiin asumisneuvontapalveluiden saatavuutta ja kattavuutta sekä parannettaisiin niiden laatua. Asumisneuvontaa kehitettäisiin ja laajennettaisiin siten, että sen piiriin pääsisivät aiempaa useammat asukkaat ja asumisneuvonnan hyödyt ulottuisivat laajemmalle. Merkittävin hyöty yksittäiselle asukkaalle on kodin säilyminen ja asumisen jatkumisen turvaaminen.

Esitetyllä lailla olisi vaikutuksia pääasiassa niissä kunnissa, jotka avustusta hakisivat. Kaikilla kunnilla olisi mahdollisuus hakea avustusta. Avustusta kohdennettaisiin erityisesti niihin kuntiin, joissa on havaittu olevan eniten asumisneuvonnan tarvetta. Vaikka kunta ei hakisi avustusta ensimmäisenä vuonna, se voisi kuitenkin saada neuvontaa valtionapuviranomaiselta ja hakea avustusta myöhemmin vuosina.

Niissä kunnissa, jotka avustusta eivät hakisi, ei olisi käytettävissä valtionavustuksen tuomaa lisävoimavaraa asumisneuvonnan tuottamiseen, kehittämiseen tai laajentamiseen yksityisten vuokranantajien vuokralaisille tai omistusasujille tai erityisten asukasryhmien tarpeisiin. Näin ollen esitetty valtionavustus ei välittömästi parantaisi asumisneuvonnan saatavuutta kaikkien kuntien asukkaille, vaan palvelujen saatavuus perustuisi edelleen kunnan ja muiden paikallisten toimijoiden ratkaisuihin. Esitetyllä lailla ei kuitenkaan olisi myöskään asukkaiden asemaa heikentäviä vaikutuksia vakiintuneeseen asumisneuvontaan. Valtionavustukseen perustuva asumisneuvonnan tuki ei sulkisi pois nykyisten palvelujen jatkumista. Jo lain voimassaoloaikana saataisiin tietoa ja kokemusta laajennetusta asumisneuvonnasta, ja muiden kuntien olisi mahdollista kehittää asumisneuvontaa ja hakea avustusta myöhemmin.

Asumisneuvonnan vaikutusten arviointi edellyttää systemaattista seuranta- ja dokumentointia. Esitetty laki olisi sekä ajallisesti että sisällöllisesti rajattu, jotta sen voimassaoloaikana voidaan kerätä tietoa asumisneuvonnan tuen vaikuttavuudesta ja kehittämistarpeista. Asumisneuvontapalvelujen tuleva kehittäminen määräaikaisen lain voimassaoloaikana saadun tiedon perusteella hyödyttäisi pitkällä aikavälillä kaikkien kuntien asukkaita.

4.2.3.2 Vaikutukset erityisiin asukasryhmiin

Asumisen kysymykset korostuvat esimerkiksi maahanmuuttajien, nuorten ja muistisairaiden vanhusten kohdalla. Erityiset asukasryhmät sekä ovat neuvontapalvelujen tarpeessa että hyöty-

vät niistä keskimääräistä enemmän. Näissä ryhmissä moni tarvitsee lähelle asukasta tulevaa matalan kynnyksen tukea ja jatkuvaa seurantaa. Keskeistä on yksilön tilanteeseen paneutuminen ja sen ymmärtäminen. Asumisneuvoja pystyy yksilöllisesti tukemaan heikossa asemassa olevaa asukasta ja edistämään esimerkiksi syrjinnän tai syrjäytymisen vaarassa olevan henkilön oikeuksien toteutumista. Muun muassa asukkaan oikeus sosiaalietuuksiin tai mahdollinen edunvalvonnan tarve ovat seikkoja, jotka asumisneuvoja voi tuoda esille.

Esitetty asumisneuvonnan tuki auttaisi kuntia selvittämään palvelujen kehittämisen tarpeita eritysten asukasryhmien kannalta. Asumisneuvonnan vaikutukset kertautuvat sellaisten asukkaiden kohdalla, joiden asumiseen, asemaan tai hyvinvointiin vaikuttavat yhtä aikaa useat henkilöön liittyvät syyt kuten alkuperä, sukupuoli, ikä, terveydentila tai kielitaito. ASTA-hankeessa havaittiin, että samaan aikaan talous- ja asumisneuvonnan kanssa tulisi ottaa huomioon esimerkiksi päihdeongelmat ja kuntoutuksen tarpeet. Asumisneuvonta voi toimia lähtöpisteenä, josta asiakas löytää esimerkiksi talous- ja velkaneuvonnan tai mielenterveys- ja päihdepalvelujen piiriin. Myös asukkaan yhteydenpito ja yhteistyö esimerkiksi vuokranantajan kanssa saadaan rakennettua tilanteissa, jossa asukkaan omat taidot eivät siihen riitä.

4.2.3.3 Vaikutukset kunnan asukkaille ja ARA-kantaan

Nykyisin asumisneuvojat toimivat pääasiassa ARA-kannassa. Muun tuki- ja palvelujärjestelmän tuntemus asumisneuvonnasta on havaittu olevan vaihtelevaa, ja asumisneuvontaa on pitänyt aktiivisesti pitää esillä erityisesti joissakin suurissa kaupungeissa, joissa henkilöstön vaihtuvuus on suurta. Esitetyn avustuksen turvin kunta voisi kehittää kaikille kunnan asukkaille avointa asumisneuvontaa tai suunnata asumisneuvontapalveluja sellaisille asukasryhmille, jotka eivät vielä ole asumisneuvonnan piirissä. Esitys lisäisi asumisneuvonnan tarjoamista yksityisten vuokranantajien vuokralaisille ja omistusasunnossa asuville niissä kunnissa, jotka hyödyntäisivät avustuksen asumisneuvonnan laajentamiseen. Asumisneuvontaa pystyttäisiin kehittämään ja laajentamaan siten, että sen piiriin pääsisivät aiempaa useammat asukkaat ja asumisneuvonnalla saavutettavat hyödyt ulottuisivat laajemmalle. Esitys parantaisi siten asumisneuvonnan yhdenvertaista saavutettavuutta eri väestö- ja asukasryhmien välillä.

Asumisneuvonnan tuen lakisääteistäminen lisäisi asumisneuvonnan tunnettuutta sekä palvelujärjestelmän sisällä että yleisesti. Uudet asukasryhmät osaisivat aiempaa matalammalla kynnyksellä hakeutua asumisneuvontaan, kun se mielletäisiin kunnan kaikkia asukkaita koskevaksi palveluksi. Myös vuokranantajat tunnistaisivat mahdollisuuden ryhtyä yhteistyöhön asumisneuvonnan kanssa ja saada siten tukea vuokralaisten kanssa toimimiseen.

Koska asumisneuvontaa on kuntien vuokratyöyhtiöissä ja muussa ARA-kannassa saatavilla, olisivat esitetyn tuen vaikutukset ARA-kannan asukkaiden asemaan vähäisempiä. Ehdotettu valtionavustuksen enimmäismäärä olisi kuitenkin aiempaa korkeampi, jolloin kunnan omavastuuosuus voisi pienentyä. Välillisenä vaikutuksena ARA-kannan kustannukset voisivat kevenyä.

4.2.3.4 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Asumisneuvonnan asiakkaiden tai asumisneuvontapalveluiden tarpeessa olevien henkilöiden sukupuolijakaumaa ei ole tiedossa. Asunnottomista 77 prosenttia oli miehiä vuonna 2021, mikä viittaa siihen, että asumisneuvonnan tarve ja vaikutukset eivät jakaudu tasaisesti sukupuolten kesken. Myös ulosottovelallisissa on enemmän miehiä (61 % vuonna 2020) kuin naisia. Sukupuolijakauman lisäksi esityksen sukupuoli- ja tasa-arvovaikutuksiin liittyy esimerkiksi lapsiperheiden saama asumisneuvonta tai sen puute, josta ei myöskään ole kattavaa tilastotietoa. Esite-

tyllä avustuksella voisi olla sekä välittömiä että välillisiä vaikutuksia eri sukupuoliin ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Näitä vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida tarkemmin, koska tiedot asumisneuvonnan nykytilasta sukupuolinäkökulmasta ovat puutteelliset. Sukupuolinäkökulma voitaisiin ottaa huomioon lain voimassaolon aikana tehtävässä tiedonkeruussa ja tilastoinnissa sekä jälkiarvioinnissa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Asumisneuvontatyöryhmä hahmotteli kolme vaihtoehtoa asumisneuvonnan lakisääteistämiseksi. Vaihtoehtojen mukaan asumisneuvonnan järjestämisvastuu olisi joko hyvinvointialueilla, kunnilla tai valtion vastuulla esimerkiksi ARA:ssa. Järjestämisvastuun säätäminen tietyille viranomaiselle edellyttäisi asumisneuvonnan sisällön ja viranomaisen toimivallan määrittelyä tarkkarajaisesti. Järjestämisvastuu tarkoittaisi myös sitä, että vastaavaa, esimerkiksi järjestöjen tuottamaa palvelua ei lähtökohtaisesti rahoitettaisi valtionavustuksin. Työryhmä piti kuitenkin järjestöjen antaman asumisohjauksen ja sen erillisrahoituksen säilyttämistä tärkeänä tavoitteena.

Neljäs vaihtoehto, jota työryhmä pohti, oli asumisneuvonnan vahvistaminen ja kehittäminen nykyisen järjestelmän pohjalta ilman lakisääteistämistä.

Asumisneuvontatyöryhmä ei päätenyt raportissaan suosittamaan mitään tiettyä järjestämistapaa, vaan kaikissa neljässä vaihtoehdossa nähtiin sekä etuja että ongelmia. Myös asumisneuvontatyöryhmän raporttia kommentoineet lausunnonantajat näkivät eri malleissa etuja ja haittoja, mutta kannattivat eniten kuntien järjestämisvastuuta ja ARA:n koordinoimaa sopimusmallia.

5.1.1 Asumisneuvonta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla

Yksi vaihtoehto asumisneuvonnan järjestämiseksi olisi keskittää asumisneuvonta osaksi sosiaalipalveluja, joiden järjestäminen on hyvinvointialueiden vastuulla vuodesta 2023 alkaen. Asumisneuvontaa kehitettäisiin osana sosiaali- ja terveystalvelujen lainsäädäntöä, ja rahoitus olisi kokonaan valtionosuusjärjestelmän kautta. Sosiaalihuollossa tehtävä asumissosiaalinen työ nimettäisiin jatkossa asumisneuvonnaksi. Sosiaalihuoltolaissa on tälläkin hetkellä useita asumiseen liittyviä säännöksiä, joita on käsitelty tarkemmin edellä luvussa 2.1.

Ehdotetussa laissa tarkoitetusta asumisneuvonnasta hyötyvät asiakkaat tarvitsevat usein myös sosiaali- ja terveystalveluja, joten kokonaisvaltainen auttaminen olisi parhaiten järjestettävissä osana sosiaalitoimintaa. Jo nyt osa asumisneuvonnasta on sosiaalisten ongelmien ratkaisemista, ja monet kunnat ovatkin sijoittaneet asumisneuvonnan sosiaalitoimen aikuissosiaalityöhön. Raja ennaltaehkäisevän työn ja sosiaalihuollossa tehtävän asumissosiaalisen työn välillä on usein joustava. Kaikkien saatavilla olevan asumisneuvonnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen voitaisiin toteuttaa matalan kynnyksen sosiaalipalveluna. Muiden talvelujen ja laajemman tuen tarpeessa olevat henkilöt ohjattaisiin palvelutarpeen arviointiin ja sitä kautta tarvittavien sosiaali- ja muiden talvelujen piiriin.

Vaihtoehdossa sosiaalihuollon rahoituksen tarve kasvaisi uuden lakisääteisen tehtävän myötä. Varojen kohdentaminen ja niiden käytön seuraaminen ennaltaehkäisevään asumisneuvontaan olisi käytännössä hankalaa, sillä asumisneuvontatalvelut lomittuisivat muun sosiaalityön kanssa. Myös rahoituksen riittävyys voisi tuottaa ongelmia, mikä liittyy siihen, että sosiaali-

huollon rahoituksessa on jo yleisesti niukkuutta. Asumisneuvonnan ennaltaehkäisevä ja oma-toimisuutta tukeva luonne voisi vähentyä, jos resursseja ei riittävästi lisättäisi siksi, että asumisneuvonta sijoittuisi osaksi palvelujärjestelmän viimesijaista turvaverkkoa, jossa painopisteen tulee olla kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevissa asiakkaissa. Vaihtoehto lakkauttaisi nykyiset asuntotoimien järjestämät asumisneuvonnat, koska tehtävän järjestämisvastuu siirtyisi sosiaalihuoltoon. Yhteys ARA-vuokra-asuntokantaan ja vuokranantajiin tulisi järjestää uudelleen. Kun lisäksi järjestöjen mahdollisuudet tuottaa palveluja valtionavustuksin vähenisivät, olisi muutosten yhteisvaikutuksena riski, että asumisen ongelmiin annettavat varhaisen tuen palvelut vähenisivät toimijakentän kaventuessa.

5.1.2 Asumisneuvonta kunnan järjestämisvastuulla

Asumisneuvonnan voisi säätää myös kunnan järjestämisvastuulle. Kunnan tarjoamat palvelut ovat lähtökohtaisesti saavutettavissa kaikille kunnan asukkaille. Useilla kunnilla on ARA-toimijoina jo kokemusta asumisneuvonnan järjestämisestä. Asumisneuvontapalvelujen lisääminen ja tarjoaminen asunnon hallintaperusteesta riippumatta olisi mahdollista riittävän rahoituksen ja uudelleenjärjestämisen turvin. Lisäksi kunnilla on useita asumiseen kytkeytyviä tehtäviä, kuten ARA-asuntojen asukasvalinnan valvonta, maapolitiikka ja kaavoitus. Kunta voisi järjestää palvelun itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla. Kunnan järjestämisvastuu mahdollistaisi tiiviin yhteistyön kunnan nuorisotyön, kotouttamispalvelujen ja maahanmuuttajatyön kanssa hallitusohjelman painopisteiden mukaisesti.

Vaihtoehdossa asumisneuvonnan järjestämisvastuu tarkoittaisi kunnille uutta lakisääteistä tehtävää, joka rahoitettaisiin valtionosuusjärjestelmästä. Ongelmana olisi se, että rahoitusta ei olisi mahdollista suunnata kuntiin, joissa asumisneuvonnalle olisi eniten tarvetta, vaan kaikkien kuntien koosta ja tilanteista riippumatta olisi järjestettävä asumisneuvontaa jollakin tavalla. Kuten lakisääteistäminen osaksi sosiaalipalveluja, myös tämä järjestämistapa vaikuttaisi järjestöjen valtionavustuksilla tuottamaan neuvonta- ja ohjaustoimintaan.

Kuluttajaneuvonta oli säädetty kuntien järjestämisvastuulle vuoteen 2008 saakka (laki kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa 72/1992, kumottu lailla 800/2008, joka on kumottu lailla 1081/2018). Kunnan järjestämisvastuusta luovuttiin, koska haluttiin varmistaa neuvontapalvelujen saatavuus ja laatu eri puolilla maata. Kuluttajien oikeusturvassa ja yhdenvertaisuudessa oli havaittu puutteita, jotka johtuivat siitä, että neuvontaa oli saatavilla hyvin vaihtelevasti eri kunnissa. Käytäntöjen kirjavuus vaikeutti myös tiedonkeruuta kunnallisesta kuluttajaneuvonnasta ja esti neuvontatyön painottamisen sinne, missä sitä tarvittiin.

5.1.3 ARA:n koordinoima sopimusmalli

Asumisneuvonta voitaisiin lainsäädännössä määritellä myös muun julkisen tahon kuin kunnan tai hyvinvointialueiden vastuulle. Työryhmä tarkasteli vaihtoehtoa, jossa ARA:lla olisi vastuu riittävästä asumisneuvonnan järjestämisestä yhteistyössä niiden kuntien kanssa, joiden alueella arvioidaan olevan eniten asumisneuvonnan tarvetta. Asumisneuvonnasta sovittaisiin ja sitä järjestettäisiin alueellisen tarpeen mukaan. Kuntien lisäksi muun muassa järjestöt voisivat olla palveluntuottajan roolissa. ARA:lle kuuluisi yleinen ohjaus ja koordinointi.

Kunnan itsehallintoon kuuluvista tehtävistä säädetään kuntalain (410/2015) 7 §:ssä. Pykälän 2 momentin kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin julkisia tehtäviä. Lain esitöiden mukaan edellytyksenä on, että tämä olisi sekä kunnan että muun julkisyhteisön mielestä tarkoituksenmukaista ja asianomainen lainsäädäntö antaisi tehtävien hoidon siirtämiseen mahdollisuuden. Lähtökohtana olisi, että kunta saa täyden korvauksen sille kuulumattomien tehtävien hoidosta (HE 268/2014 vp, s. 138). Asumisneuvonnassa sopimusmallin mukaisesti

olisi kyse tällaisesta julkisesta tehtävästä, jonka kunta ottaisi hoitaakseen. ARA ja kunta tekisivät asumisneuvonnan tuottamisesta kunnassa sopimuksen, jossa sovittaisiin tehtävien hoitamisen ehdoista ja korvauksesta. Valtion olisi korvattava tehtävän hoitamisen kustannukset kokonaisuudessaan. Kuten muissakin vaihtoehdoissa, joissa asumisneuvonnan järjestämisvastuu olisi säädetty viranomaiselle, valtionavustuksia vastaavaan palveluun ei myönnettäisi.

Vaihtoehto voitaisiin toteuttaa esimerkiksi määräaikaisena kokeiluna tietyissä kunnissa. Määräaikainen kokeilu- ja kehittämislaki sen mukainen sopimusmalli mahdollistaisivat asumisneuvonnan lakisäätämisen tarkastelun uudestaan muutaman vuoden päästä, kun sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus on toteutettu ja kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäväkentät selkiytyneet.

Vaihtoehdon mukainen sopimusmalli on aiemmin ollut käytössä talous- ja velkaneuvonnassa vuoteen 2018 asti, ja siitä säädettiin talous- ja velkaneuvonnasta annetussa laissa (713/2000, kumottu lailla 813/2017). Koska talous- ja velkaneuvonnalla ja asumisneuvonnalla on yhteisiä tavoitteita ja piirteitä, sopimusmallin toimivuutta asumisneuvonnassa voidaan arvioida talous- ja velkaneuvonnasta saatujen kokemusten perusteella. Työ- ja elinkeinoministeriön [Selvityksessä talous- ja velkaneuvonnan nykytilasta ja järjestämisvaihtoehdoista](#) (TEM 28/2015) todetaan, että sopimusmalli oli kustannustehoton eikä turvannut tavoitteiden mukaisia palveluja. Kunnan asukkaiden näkökulmasta mallin ongelmana nähtiin se, että mahdollisuudet saada talous- ja velkaneuvonnan palveluja vaihtelivat huomattavasti eri puolilla maata. Hallinnon näkökulmasta järjestämistapa koettiin moniportaiseksi ja monimutkaiseksi, ja koska palvelu ei ollut käytännössä selkeästi joko valtion tai kunnan tehtävä, intressi ja mahdollisuudet sen kehittämiseen puuttuivat. Esimerkiksi tarvittavien tietojärjestelmien hankkiminen vaihteli suuresti eri kunnissa. Valtion korvauksella katettiin käytännössä vain osa neuvonnan kustannuksista, minkä vuoksi palvelujen saatavuus jäi suurelta osin kuntien vapaaehtoisen rahoituksen varaan. Kuntien halukkuus ja mahdollisuudet tuottaa neuvontapalveluja vähenivät ajan kuluessa, mikä johti pahimmillaan neuvontapalveluiden katkeamiseen.

5.1.4 Asumisneuvontapalvelujen kehittäminen ilman lakisäätämistä

Työryhmän tarkastelema neljäs vaihtoehto oli jatkaa asumisneuvonnan kehittämistä ja vakiinnuttamista ilman lakisäätämistä siten, että ympäristöministeriön hallinnonalalla asumisneuvonnan rahoitus jatkuisi ARA-kantaan kohdistuvana ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla yleisenä myös yksityiseen vuokra-asuntokantaan ulottuvana sosiaalihuollon toimintana. Etuna vaihtoehdossa olisi se, että asumisneuvonta voisi organisoida joustavasti eri paikkakunnilla riippuen paikallisista tarpeista ja toimintaympäristöstä myös jatkossa. Erityisesti suurissa kaupungeissa vuosia kehitetyt ja hyväksi havaitut järjestämistavat ja asumisneuvonnan rooli siltana asunto- ja sosiaalisektorin palvelujen välillä voitaisiin säilyttää. Lisäksi STEA tukisi järjestöjen tekemää asumisneuvontaa. Neuvontapalveluita voisivat edelleen tuottaa eri toimijat, kuten kunnat, järjestöt ja yksityisen sektorin yhteisöt, mikä korostaisi asumisneuvonnan verkostomaista luonnetta. Jotta asumisneuvontaa voitaisiin laajentaa ilman lakisäätämistä, tulisi huolehtia siitä, että rahoitusta lisättäisiin muilla keinoin.

Vaihtoehdon heikkoutena olisi rahoituksen jatkuvuuden ja siten asumisneuvonnan saatavuuden epävarmuus. Rahoituksen ollessa niukkaa ensin turvataan lakisäätiset palvelut. Tämä vaihtoehto ei lisäisi asumisneuvonnan tunnettuutta yhteiskunnassa, täsmentäisi asumisneuvonnan sisältöä tai eri toimijoiden roolia eikä ratkaisisi rahoituksen epävarmuuteen liittyviä ongelmia.

5.1.5 Valittu vaihtoehto

Työryhmän pohtimista vaihtoehtoista poiketen tässä esityksessä ehdotetaan viidettä vaihtoehtoa, jossa asumisneuvontaa tuettaisiin edelleen valtionavustuksin, mutta tuki perustuisi esityksen pohjalta säädettävään lakiin. Asumisneuvonnan järjestämistä ei toistaiseksi säädettäisi millekään vaihtoehtoina olleista viranomaisista, vaan asiaa harkittaisiin määräajan kuluessa. Työryhmän tarkastelemaa ARA:n koordinoimaan sopimusmallia vastaavasti valmistelussa on arvioitu tarpeelliseksi kerätä kokemuksia hyvinvointialueiden perustamisesta ja kuntien siitä johtuvasta tehtäväkentän muutoksesta. Myös järjestöjen rahoitus pohja on muuttumassa rahapeliuottojen siirtyessä valtion talousarvioon. Asumisneuvonnan voimavarat koostuvat nykyisellään monista eri toimijoista eri painotuksineen. Kunnilla on erilaisia asumisneuvonnan järjestämisen tapoja. Osapuolille on tarkoituksenmukaista varata aikaa sekä voimavaroja arvioida palvelujen kehittämistarpeita omista lähtökohdistaan. Valtion kannalta on edelleen syytä harkita asumisneuvonnan rahoittamisen tapaa ottaen huomioon palvelun kustannustehokkuus sekä valtion ajankohtaiset rahoitustarpeet muun muassa pakolaisuuden lisääntymisen vuoksi. Kuten todettiin edellä neljännessä vaihtoehdossa, jossa asumisneuvontaa kehitettäisiin ilman lakisääteistämistä, valtionavustusmalli ei kuitenkaan ratkaisisi nykyisiä rahoituksen epävarmuuteen liittyviä ongelmia.

Lainsäädännöllisenä vaihtoehtona asumisneuvontaan myönnettävästä avustuksesta voitaisiin erityislain sijaan antaa valtioneuvoston asetus valtionavustuslain nojalla. Valtionavustuslain 8 §:n mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä erityisesti asumisneuvontaan tarkoitettun valtionapuviranomaisen myöntämän avustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Tämä ei kuitenkaan täyttäisi eduskunnan edellytystä lain säätämisestä. Laki soveltuu asetusta paremmin myös siksi, että avustuksille on perustettu oma talousarvion momentti, jonka käyttöä lailla on tarkoitus ohjata.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Kaikissa tarkastelluissa maissa asumisneuvonta, mukaan luettuna asumiseen liittyvä taloudellinen ja oikeudellinen neuvonta, ovat käytössä keinoina torjua asumisen ongelmia ja asunnottomuutta. Erityisiin asukasryhmiin kiinnitetään huomiota. Toiminta on tyypillisesti verkostomaista ja toimintaympäristön muovaavaa. Asumisneuvontaa toteuttavat alueelliset ja paikalliset toimijat, mutta valtio osallistuu kustannuksiin. Pisimmällä asumisneuvonnan lakisääteisyys on Irlannissa ja Iso-Britanniassa.

Ruotsi

Kunnilla on lakiin perustuva velvollisuus huolehtia riittävästä kaavoituksesta, rakentamisesta ja hyvän asumisen edellytyksiin liittyvien kansallisten ja alueellisten tavoitteiden toteutumisesta (lag 2000:1383 om kommunernas bostadsförsörjningsansvar 1 §). Ajankohtaiset asumista koskevat kysymykset ja ongelmat liittyvät asuntopulaan, pimeisiin vuokramarkkinoihin, rakenteelliseen asunottomuuteen ja segregatioon (Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar, Slutbetänkande av Utredningen om kommunal planering för bostäder SOU 2018:35).

Asumisneuvonnasta tai -ohjauksesta (*bostadsvägledning, bostadsrådgivning*) ei ole säädetty lailla Ruotsissa. Ruotsin valtiokonttorin mukaan reilu kolmannes kunnista tarjoaa asumisneuvontaa jossain muodossa. Yleisintä asumisneuvontaa on suurissa kaupungeissa, joissa on alhainen työttömyys ja asuntopula (Statskontoret Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun. En kartläggning 2020:19). Asumisneuvonta voi olla osa sosiaalityötä tai maahanmuuttajapalvelua.

luita tai se voi tarkoittaa ainoastaan asunnon etsimisen valmennusta. Kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut tarjoavat myös osin lakisääteistä käytännön tukea ja ohjausta asumiseen (*boendes-töd*) erityisryhmille, kuten nuorille aikuisille, maahanmuuttajille, vammaisille henkilöille, ikääntyneille tai henkilöille, joiden toimintakyky on jostain syystä alentunut (socialtjänstlag 2001:453 4:1). Myös Ruotsin kolmannen sektorin toimijat tukevat ja neuvovat asukkaita esimerkiksi yhteydenpidossa vuokranantajan kanssa tai tarjoamalla asumisvalmennusta omille kohderyhmilleen.

Vuokralaisen häätöuhkatapauksissa asumisneuvonnan tarve tulee sosiaaliviranomaisten tietoon. Maakaaren (jordabalk 1970:994) 12 luvun 25 ja 42 §:n mukaan vuokranantajilla on lakiin perustuva velvollisuus ilmoittaa häätöuhasta kunnan sosiaaliviranomaiselle, jos vuokralainen on vaarassa tulla häädetyksi asunnosta häiritsevän elämän tai maksamattomien vuokrien takia. Ilmoituksen jälkeen sosiaaliviranomainen auttaa vuokralaista pitämään asuntonsa. Apua vuokralaisiin saa myös kunnan talous- ja velkaneuvonnasta (socialtjänstlag 5:12).

Tanska

Tanskassa asumisneuvonta (*beboerrådgivning*) ei ole lakisääteistä, mutta sitä on saatavilla vaihtelevasti eri tilanteissa. Osa kunnista tarjoaa asumisneuvontaa sosiaalipalvelulain (lov om social service, serviceloven) 79 §:n nojalla osana sosiaalityön aktiivisia ja ennaltaehkäiseviä toimia. Lisäksi sosiaalipalvelulain 80 §:n mukaan kunnan on tarjottava asunnottomille tilapäinen majoitus. Asunnottomille henkilöille, jolla on erityisiä sosiaalisia ongelmia, on myös tarjottava aktiivista tukea, hoitoa ja heidän tilannettaan on seurattava jälkikäteen (serviceloven 110 §). Jälkimmäisessä tapauksessa valtio korvaa puolet kunnalle syntyvistä kuluista (serviceloven 177 §).

Vuokralaiset saavat maksutonta oikeudellista neuvontaa riippumattomasta Kööpenhaminan oikeusavusta, jos asukkaan tulot eivät ylitä tulo rajoja. Vuokralain (lejeloven) mukaan vuokran määrään, vuokrankorotuksiin ja sähkö-, vesi- ja vakuusmaksuihin liittyviä vuokralaisen ja yksittäisen vuokranantajan välisiä riita-asioita sovitteloo asunnon sijaintikunnan vuokralautakunta (*huslejenæv*). Julkisia vuokra-asuntoja koskevan lain (lov om leje af almene boliger, almenlejeloven) mukaan niissä asuvien vuokralaisten riita-asiat vuokranantajan kanssa puolestaan kuuluvat asukasvalituslautakuntaan (*beboerklagenæv*).

Kuntien sosiaalihuoltajien (*sociale viceværter*) ohella asumisneuvontaa tai asukasneuvontaa tarjoavat vuokranantajayhteisöt omille asukkaalleen, usein yhteistyössä kunnan ja yleishyödyllisestä rakentamisesta vastaavan Landsbyggefondenin kanssa. Yksilöllistä apua ja neuvontaa saa esimerkiksi silloin, jos vuokranmaksu on myöhässä tai vuokralainen on vaarassa menettää asuntonsa. Osalla neuvojista on sosiaalityöntekijän tai velkaneuvojan pätevyys, ja he voivat toimia sovittelijoina naapurien välisissä riidoissa. Asumisneuvonnalla tuetaan myös erityistä tukea tarvitsevien ryhmien, kuten mielenterveysongelmaisten, maahanmuuttajien ja päihteidenkäyttäjien asumista.

Alankomaat

Suurin osa Alankomaiden vuokra-asuntokannasta kuuluu asumisyhdistyksille, jotka vastaavat yleishyödyllisestä asuntotuotannosta. Vuokralaisen on mahdollista valittaa vuokra-asumiseen vuokran määrästä, kunnossapidosta ja palvelumaksuista liittyvistä ongelmista vuokranantajalle ja tämän jälkeen asukastoimikunnalle (*bewonerscommissie*). Jos asiaa ei saada ratkaistua toimikunnassa, se voidaan viedä vuokralautakunnan (*huurcommissie*) käsiteltäväksi (Uitvoeringswet

huurprijzen woonruimte 3a artikla). Riippuen asian laadusta vuokralautakunta antaa joko neuvontaa tai molempia osapuolia sitovan ratkaisun (Wet op het overleg huurders verhuurder 8 ja 8a artikla, Burgerlijk Wetboek, Boek 7, 262 artikla). Pienituloiset saavat maksutta oikeudellista neuvontaa asumiseen liittyvissä kysymyksissä laajemmin Alankomaiden oikeus- ja turvallisuusministeriön ylläpitämästä Juridisch Loket -palvelusta. Asunnonomistajille neuvontaa tarjotaan asunnonomistajien järjestöissä.

Alankomaiden sosiaaliavustuslain (Wet maatschappelijke ondersteuning, Wmo) tarkoituksena on tukea henkilöitä, jotka eivät muun muassa psykososiaalisten vaikeuksien vuoksi selviä omassa elinympäristössään. Päävastuussa sosiaalipalveluista ja asumisesta ovat kunnat (Wmo 2:1). Käytännössä julkisia tavoitteita toteutetaan yhdessä yksityisen sektorin palveluntarjoajien kanssa.

Saksa

Saksassa sekä asumisneuvonta että asunnottomien palvelut vaihtelevat osavaltioittain ja kunnittain. Asumisneuvonta on käytännössä vuokralaisten oikeudellista neuvontaa, koska vuokra-asuminen on yleistä ja vuokralaisten oikeudet laajasti turvattu lainsäädännöllä. Vuokralaisten järjestöillä ja niiden tarjoamalla neuvonnalla on pitkät perinteet, ja tyypillisesti vuokralaisten yhdistykset toimivat tietyissä kaupungeissa tai osavaltioissa. Esimerkiksi Berliinissä osavaltio on maksanut vuokralaisjärjestön jäsenmaksun asumisneuvontaa tarvitsevien työttömien, toimeentulotukea saavien ja turvapaikanhakijoiden puolesta, joten he saavat järjestön tarjoaman asumisneuvonnan ilmaiseksi.

Frankfurt am Mainissa kaupungin asuntotoimiston asumisneuvonta (*Mietrechtliche Beratung*) on ilmaista vuokralaisille, joiden tulot eivät ylitä tiettyä summaa kuukaudessa. Neuvontaa on järjestetty vuodesta 1970 alkaen. Tyypillisiä neuvonnan aiheita ovat esimerkiksi käyttökustannukset, vuokravakuudet, vuokrankorotukset ja vuokranalennukseen oikeuttavat puutteet asuinhuoneistossa. Yleisempää neuvontaa asukkaiden, taloyhtiöiden ja vuokralaisten oikeuksista ja esimerkiksi sovittelua vuokralaisten ja vuokranantajien välillä saa vuonna 2019 perustetusta asumisviraston (Amt für Wohnungswesen) yksiköstä (Stabsstelle Mieterschutz), joka huolehtii myös asukkaiden kuulemisesta suojeltavilla asuinalueilla (Milieuschutzgebiet). Erityisten suojelusäännösten (Milieuschutzsatzungen) tarkoituksena on tietyn väestörakenteen säilyttäminen sellaisilla alueilla, joilla talojen omistajat pyrkivät esimerkiksi muuttamaan vuokra-asuntoja osakehuoneistoiksi.

Itävalta

Itävallassa asumisneuvontaa (*Wohnberatung*) tarjoavat osavaltiot, kaupungit ja järjestöt. Esimerkiksi MieterHilfe on ilmainen kaupungin asumispalveluiden (Wohn Service Wien) alla toimiva asumisneuvonta Wienin asukkaille. Apua tarjotaan oikeudellisissa kysymyksissä, jotka liittyvät tuettuun asumiseen, osakehuoneistolakiin tai asunnon vuokraamiseen riippumatta siitä, onko henkilö vuokralainen vai asunnonomistaja. Vastaavia palveluita on tarjolla myös muissa kaupungeissa ja osavaltioissa. Neuvonta koskee esimerkiksi asumisen rahoitusta, remontointia ja peruskorjauksia, joiden sääntely ja ohjaus tapahtuvat osavaltiotasolla.

Asunnottomuuden vähentämisessä neuvonnan ja sosiaalityön rooli on keskeinen, ja tuomioistuinten ja kuntien ilmoittamisvelvoitteet on Itävallassa kirjattu lakiin. Kun vuokralaista vastaan on aloitettu häätömenettely tuomioistuimessa, on tuomioistuimen ilmoitettava siitä kunnalle. Kunta puolestaan voi ilmoittaa tästä sosiaaliviranomaiselle, joka pyrkii neuvomaan vuokralaista ja ehkäisemään asunnottomaksi joutumista (Österreichisches Mietrechtsgesetz, MRG, 33a §).

Irlanti

Irlannissa Citizens Information Board vastaa sosiaalipalveluihin liittyvästä tiedottamisesta ja talousneuvonnasta, joihin sisältyy myös apu asunnon vuokraamisen, omistamisen ja hankkimisen kysymyksissä. Citizens Information Boardin tarjoamat palvelut ovat lakisääteisiä (Citizens Information Act 2007, Social Welfare (Miscellaneous Provisions) Act 2008). Jos vuokralainen ja vuokranantaja eivät keskenään pääse sopuun koskien esimerkiksi vuokravakuutta, vuokrasopimuksen ehtoja, vuokra-aikaa tai maksamattomia vuokria, on mahdollista pyytää molempia osapuolia sitova ratkaisu riidanratkaisuelimeltä, Residential Tenancies Boardilta (The Residential Tenancies Act 2004).

Asunnottomuudesta ja viranomaisten velvollisuuksista asunnottomuuden vähentämisessä ja asunnottomien tukemisessa säädetään asumisen lainsäädännössä. Vaikka oikeudesta asuntoon ei ole erikseen säädetty, on viranomaisilla velvollisuus tarjota asunnottomalle taloudellista tukea ja apua asunnon hankkimiseen, jos hän ei itse sitä pysty järjestämään (Housing Act 1988, Section 10).

Asumisneuvontaa ja tukea asunnottomille tai muille erityisryhmille, kuten nuorille, maahanmuuttajille ja ikääntyneille, tarjoavat myös järjestöt. Vakiintunut kolmannen sektorin toimija Threshold tarjoaa asumisneuvontaa vuokralaisille ja apua asunnottomuuden uhatta oleville Irlannin suurimmissa kaupungeissa. Tavallisimmat kysymykset koskevat esimerkiksi vuokrasopimuksen irtisanomista, asunnon kunnossapitoa, häättöä tai vuokrankorotuksia. Thresholdin kautta on mahdollista saada tarvittaessa asianajopalveluita asumiseen tai vuokrasuhteeseen liittyvissä riidoissa. Thresholdin toimintaa rahoitetaan osin julkisista varoista.

Iso-Britannia

Asunnottomuuden vähentämiseen liittyvät asumisen neuvontapalvelut ovat lakisääteisiä Englannissa ja Walesissa. Asunnottomille tai asunnottomuuden uhan alla oleville tulee tarjota neuvontaa koskien asunnon turvaamista, oikeuksia ja viranomaisten velvollisuuksia, saatavilla olevaa apua ja sitä, miten ja mistä apua on saatavilla. Neuvonnasta tai sen järjestämisestä on vastuussa asumisen paikallisviranomainen (Homelessness Reduction Act 2017 Clause 3, Section 2, Housing (Wales) Act 2014, Section 60). Walesissa asunnottomuuden uhatta oleville tarjottavissa palveluissa tulee varmistaa, että ne vastaavat erityisryhmien, kuten vankilasta vapautuvien, itsenäistyvien nuorten ja sairaalasta kotiutuvien mielenterveyden ongelmista kärsivien tarpeita. Asumisneuvonta voidaan järjestää yhdessä sosiaali- ja hyvinvointipalvelujen kanssa (Housing (Wales) Act 2014, Article 60, Social Services and Well-being (Wales) Act 2014, Section 17). Pohjois-Irlannissa lailla säädettyt ja yksilöidyt tuki- ja neuvontapalvelut koskevat asunnottomia ja kytkeytyvät lakisääteiseen asunnottomuusstrategiaan. Neuvonta on maksutonta jokaiselle asunnottomalle tai asunnottomuuden uhkaamalle Pohjois-Irlannissa (Housing (Amendment) Act (Northern Ireland) 2010, Section 6A, 6B, 6D).

Asumisasiamies (The Housing Ombudsman) on Englannin ja Walesin alueen lakisääteinen palvelu, jossa käsitellään julkisin varoin tuetuissa vuokrataloissa asuvien valituksia ja sovitellaan vuokralaisten ja vuokranantajien riitoja (Housing Act 1996 Section 51, Schedule 2). Skotlannissa julkisten palvelujen asiamies (Public Services Ombudsman) on viimeinen valitusviranomainen niissä asumiseen liittyvissä kysymyksissä, joihin ei löydy ratkaisua sosiaalisen vuokranantajan oman valitusmenettelyn kautta (Scottish Public Services Ombudsman Act 2002, Section 5). Pohjois-Irlannissa asumisesta vastaava viranomainen (Housing Executive) tarjoaa neuvontaa, asumisen taloudellista tukea ja avustuksia sekä vuokra- että omistusasujille (Housing (Northern Ireland) Order 1981).

Hyväntekeväisyysjärjestöillä (Citizen Advice, Shelter, Shelter Cymru ja Housing Rights) on pitkät perinteet asumisneuvonnassa ja asumiseen liittyvässä sosiaalityössä Iso-Britanniassa. Järjestöjen tarjoamaa asumisneuvontaa ja riidanratkaisua voidaan rahoittaa Englannissa ja Walesissa joko kokonaan tai osin julkisista varoista (Housing Act 1996 Section 94). Skotlannissa oikeudelliset asumisen neuvontapalvelut ovat julkisesti rahoitettuja.

6 Lausuntopalaute

xxx

7 Säännökohtaiset perustelut

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta, joka on kannustaa kuntia parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta kaikille asukkaille asunnon hallintaperusteesta riippumatta. Laissa säädettävillä toimilla edistettäisiin siten itse asumisneuvonnan tarkoitusta, joka on ehkäistä asumisen ongelmia ja turvata asumisen jatkuvuutta. Asumisen ongelmat ovat muun muassa ongelmia vuokran, yhtiövastikkeen tai muiden asumisen kulujen maksamisessa niiden erääntyessä, asunnon välttämättömän ylläpidon laiminlyöntiä tai naapureita häiritsevää asumista, jotka voivat johtaa asunnon menettämiseen ja vaarantavat siten asumisen jatkuvuutta. Lailla pyritään siihen, että kunnissa olisi nykyistä kattavammin saatavilla asumisneuvontaa henkilöille, jotka sitä tarvitsevat. Asumisneuvonnan saatavuuden ei tulisi olla riippuvainen hallintaperusteesta eli siitä, asuuko henkilö esimerkiksi kunnallisessa vai yksityisomisteisessa vuokra-asunnossa, omistusasunnossa vai asumisoikeusasunnossa.

2 § Soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentissa todettaisiin lain koskevan asumisneuvontaan myönnettäviä valtionavustuksia. Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädettäisi, sovellettaisiin valtionavustuslakia (688/2001), joka sisältää yleisäännökset valtionavustusten myöntämisen ja takaisinperinnän edellytyksistä sekä maksamisen ja valvonnan menettelyistä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin periaate siitä, että avustusta ei myönnetä sellaiseen palveluun, joka muun lain nojalla kuuluu viranomaisen tehtäväksi. Valtionavustuksen myöntäminen ei tällöin ole tarpeellista, sillä palvelu rahoitetaan muista julkisista varoista. Asumisneuvonnan tosiasiallisessa sisällössä rajanveto esimerkiksi sosiaalihuoltolain tai talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain mukaisiin palveluihin saattaa olla kuitenkin liukuva. Tästä syystä 4 §:ssä säädetty avustuksen piiriin kuuluvien asumisneuvontapalvelun kustannusten sisältö voi olla osittain päällekkäinen muun palvelun kanssa. Asumisneuvonnassa keskeistä on palveluverkoston tuntemus, jotta asukas voidaan tarvittaessa ohjata muun palvelun piiriin. Viime kädessä valtionapuviranomainen harkitsee valtionavustuksen tarpeellisuuden ja muut myöntämisen edellytykset kunkin hakemuksen osalta tapauskohtaisesti.

3 §. Avustus asumisneuvontapalveluun. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtionavustuksen saajista ja käyttötarkoituksista. Avustusta voitaisiin myöntää kunnalle asumisneuvontapalvelun tuottamiseen, laajentamiseen ja kehittämiseen. Avustuksen saajana oleva kunta voisi tuottaa asumisneuvontapalvelua itse taikka hankkimalla sitä toiselta kunnalta, hyvinvointialueelta, kunnalliselta ja yleishyödylliseltä vuokratilayhteisöltä, asumisoikeusyhteisöltä, muulta yksityiseltä palveluntuottajalta tai järjestöltä. Valtionavustuksen saaminen ei siten estäisi asumisneuvontapalvelun ostamista kolmannelta. Asumisneuvontapalvelun laajentaminen liittyisi palvelun ulottamiseen kaikkien asukkaiden saataville asunnon hallintaperusteesta riippumatta ja usein olisi kysymys palvelun voimavarojen lisäämisestä. Lisäksi olisi tärkeää tukea kuntia asumisneuvontapalvelun kehittämisessä, joka tarkoittaisi muun muassa paikallisen asumisneuvonnan

palvelutarpeen ja -tilanteen selvittämistä sekä tarvittavan asumisneuvontapalvelun suunnittelua ja sovittamista muuhun palvelurakenteeseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ehdoista, jotka asumisneuvontapalvelun olisi täytettävä, jotta siihen voitaisiin myöntää avustusta. Lain tarkoituksen mukaisesti asumisneuvontapalvelun saatavuuden tulisi olla riippumatonta asunnon hallintaperusteesta eli sen tulisi koskea kaikkia asukkaita riippumatta siitä, omistaako asunnon yksityinen vai julkinen taho ja millä perusteella asukas hallitsee asuntoa. Lisäksi edellytettäisiin, että avustettava asumisneuvontapalvelu on asukkaalle maksutonta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin selvyuden vuoksi, että avustusta voitaisiin myöntää myös olemassa olevan, rajatulle asukasryhmälle tarjottavan asumisneuvontapalvelun laajentamiseen siten, että se koskisi kaikkia asukkaita asunnon hallintaperusteesta riippumatta. Lisäksi voitaisiin avustaa asumisneuvontapalvelun kehittämistä ja suuntaamista siten, että siinä otetaan huomioon erityisten asukasryhmien tarpeet, kunhan palvelua ei rajoiteta tiettyihin asunnon hallintaperusteisiin. Kunnassa voisi olla tarve asumisneuvontapalvelun kehittämiseen esimerkiksi nuorten, maahanmuuttajien, ikääntyneiden tai muiden asukasryhmien näkökulmasta.

4 §. Hyväksyttävät kustannukset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtionavustuksen enimmäismäärästä. Avustusta myönnettäisiin valtion talousarvion rajoissa enintään 80 prosenttia asumisneuvontapalvelun tuottamisen, laajentamisen tai kehittämisen aiheuttamista hyväksyttävistä ja kohtuullisista kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin, mitä asumisneuvontapalvelun hyväksyttäviin kustannuksiin voisi sisältyä. Momentin kohdissa kuvattaisiin palvelun pääasialliset sisällöt siten, että säännösten puitteissa olisi mahdollista avustaa yksityiskohdiltaan vaihtelevia palvelujen toteutustapoja. Kohdat 1–5 koskisivat varsinaista asukkaan neuvontaa, kun taas 6 kohta koskisi asumisneuvonnan kehittämistä palveluna.

Momentin 1 kohdan mukaan avustettavan asumisneuvontapalvelun kustannuksiin voisi sisältyä asumiseen liittyvää talousneuvontaa. Talousneuvonnassa selvitettäisiin asumisen jatkuvuuden kannalta välttämättömien kulujen, kuten vuokrien ja yhtiövastikkeiden maksamiseen liittyviä ongelmia. Asukkaan maksuvelvollisuuksia selvitettäisiin ja niiden maksamista suunniteltaisiin tarvittaessa yhteistyössä velkojana olevan vuokranantajan tai muun tahon kanssa. Asukkaan kanssa kartoitettaisiin tulojen lisäksi mahdolliset oikeudet etuuksiin ja muut keinot maksuvelvollisuuksien hoitamiseksi. Asumisneuvontaan voisi kuulua myös maksujen toteutumisen seuranta ja asukkaan tukeminen hänen maksukyvyllään paremmin sopivan asunnon etsimisessä. Asumisneuvontaan ei kuuluisi esimerkiksi vuokrien tai vastikkeiden laskutus tai perintä. Asukas, jolla olisi runsaasti muista kuin asumisesta johtuvia velkoja ja velkajärjestelyn tarve, voitaisiin ohjata talous- ja velkaneuvonnan palveluihin.

Momentin 2 kohdan mukaan avustettavan asumisneuvontapalvelun kustannuksiin voisi sisältyä asumisen häiriöihin liittyvää ohjausta. Asumisen häiriöillä tarkoitetaan toisia asukkaita häiritseviä tapoja, jotka johtuvat esimerkiksi puutteellisista asumisen taidoista, kulttuurieroista tai elämänhallinnan ongelmista. Asumisneuvonta voisi toimia isännöitsijän yhteistyökumppanina asian selvittämisessä ja asukkaan neuvomisessa muun muassa järjestyssäännöistä ja mahdollisista seuraamuksista häiriöiden jatkuessa. Tarvittaessa asukas voitaisiin ohjata ottamaan yhteyttä esimerkiksi Naapurussovittelun keskuksen.

Momentin 3 kohdan mukaan avustettavan asumisneuvontapalvelun kustannuksiin voisi sisältyä asunnon ylläpitoon liittyvää ohjausta. Asunnon ylläpidolla tarkoitetaan asukkaalle kuuluvaa riit-

tävän varustuksen ja siisteyden ylläpitoa siten, että asunnosta ei aiheudu terveys- tai turvallisuusvaaraa asukkaalle itselleen tai muille. Ohjauksen tarvetta voivat aiheuttaa esimerkiksi puutteelliset asumisen taidot, tietämättömyys omista velvollisuuksista tai elämänhallinnan ongelmat. Ohjausta voitaisiin antaa esimerkiksi yhteistyössä vuokranantajan kanssa. Asumisneuvontapalveluun eivät kuuluisi esimerkiksi sosiaalilainsäädäntöön perustuvat palvelutarpeen selvittäminen tai kotihoidon palvelut.

Momentin 4 kohdan mukaan avustettavan asumisneuvontapalvelun kustannuksiin voisi sisältyä muuta asumisen turvaamiseen liittyvää ohjausta. Jos asukkaalla olisi esimerkiksi edellä 1–3 kohdassa tarkoitettua tilanteesta tai muusta syystä johtuva uuden asunnon tarve, asumisneuvontapalvelussa voitaisiin auttaa asukasta ottamaan selvää eri vaihtoehdoista.

Momentin 5 kohdan mukaan avustettavan asumisneuvontapalvelun kustannuksiin voisi sisältyä asukkaan ohjaamista muiden palvelujen piiriin. Asumisneuvontapalvelu ajoittuu tyypillisesti varhaiseen vaiheeseen, jolloin asumisen ongelmat eivät vielä ole johtaneet esimerkiksi oikeudelliseen prosessiin tai asunnon menettämiseen. Asumisneuvonnan keskeistä sisältöä olisi tehdä havaintoja asukkaan tilanteesta ja kertoa hänelle mahdollisuuksista hakeutua tarvittaessa myös muiden palvelujen piiriin. Tilanteen ollessa niin pitkällä, että asumisneuvonnan sijaan tarvetta on esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollolle tai oikeudellisille palveluille, asumisneuvontapalvelu voi kuitenkin yhteistyössä viranomaisten ja muiden palveluntarjoajien kanssa ohjata asukkaan sopivien palvelujen piiriin. Edellä kohtien 1–4 yhteydessä on tunnistettu joitakin esimerkkejä tällaisista palveluista.

Momentin 6 kohdan mukaan avustaa voitaisiin myös asumisneuvontatyön kehittämistä. Asumisneuvonnan tavoitteiden saavuttaminen parhaalla mahdollisella tavalla edellyttää palvelun sijoittamisen, rahoituksen ja toteutuksen suunnittelua sekä koko palveluverkoston sitoutumista yhteistyöhön. Avustusta myönnettäisiin niin olemassa olevan kuin uuden asumisneuvontapalvelun kehittämiseen.

Pykälän 2 momentti sisältäisi valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä hyväksyttävien kustannusten sisällöstä.

5 §. Avustuksen myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin erityisistä edellytyksistä, jotka valtionapuviranomaisen tulisi ottaa huomioon avustuksen tarpeellisuutta ja tavoitteita harmitessaan.

Pykälän 1 momentin mukaan avustukset kohdennettaisiin ensisijaisesti uuden asumisneuvontapalvelun tuottamiseen ja olemassa olevan asumisneuvontapalvelun laajentamiseen tai kehittämiseen. Koska lain tarkoitus on asumisneuvonnan saatavuuden parantaminen asunnon hallintaperusteesta riippumatta, olemassa olevan palvelun avustaminen ilman palvelun kehittämistoimia ei lähtökohtaisesti olisi yhtä tarkoituksenmukaista. Myös asumisneuvonnan todetun kustannustehokkuuden johdosta valtion tuki tulisi kohdentaa asumisneuvontapalvelun käynnistämisen- ja laajentamisvaiheisiin, joiden jälkeen palvelun kannattavuus eri toimijoille ja palveluntarjoajille tulisi näkyväksi.

Pykälän 2 momentin mukaan huomioon olisi otettava asunnottomuus- ja häätötilanne avustusta hakevassa kunnassa. Asunnottomuuden ja häätöjen absoluuttisen ja suhteellisen määrän sekä kehityksen perusteella voitaisiin arvioida ennaltaehkäisevän asumisneuvontapalvelun lisäämisen tai kehittämisen vaikutuksia asukkaisiin kunnassa. Lisäksi huomioon olisi otettava erityiset asukasryhmät, joiden palveluihin kunnassa olisi tarvetta lisätä voimavaroja. Valtionapuviranomainen voisi ottaa huomioon muitakin avustuksen tarpeeseen vaikuttavia seikkoja tämän lain tarkoituksen ja valtionavustuslain yleissäännösten puitteissa.

Pykälän 3 momentin mukaan avustusta ei voitaisi myöntää, jos avustuksen hakijalle olisi myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin. Avustusta ei siten voitaisi käyttää saman palvelun rahoittamiseen yhtä aikaa esimerkiksi asunnottomuuden ehkäisyä koskevien hankkeiden puitteissa myönnettävien valtionavustusten kanssa.

6 §. Avustuksen hakeminen. Pykälän 1 momentin mukaan avustusta asumisneuvontaan haettaisiin kirjallisesti valtionapuviranomaiselta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hakemukseen liitettävistä tiedoista. Hakemuksesta olisi käytävä ilmi avustettavan asumisneuvontapalvelun sisältö ja toteuttamissuunnitelma sekä arvio avustettavan asumisneuvontapalvelun toteuttamiskustannuksista. Lisäksi hakemuksesta olisi 5 §:n 2 momentissa säädettyä arviointia varten käytävä ilmi ajantasaiset tiedot kunnan asunnottomuus- ja häätötilanteesta ja erityisistä asukasryhmistä sekä muut perustelut avustuksen tarpeelle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtionapuviranomaiselle velvollisuus järjestää ennen avustuspäätöksen tekemistä neuvottelu avustusta hakevan kunnan kanssa. Neuvottelussa olisi käsiteltävä ainakin 2 momentissa säädettyjä seikkoja eli kunnan suunnitteleman avustettavan asumisneuvontapalvelun sisältöä ja toteuttamissuunnitelmaa, arviota sen toteuttamiskustannuksista sekä kunnan perusteluja avustuksen tarpeelle. Neuvotteluelvoituksen tarkoitus olisi muun muassa tuoda asumisneuvontapalvelun suunnitteluun valtakunnallista näkökulmaa sekä edistää lain tavoitteita. Neuvottelua ei kuitenkaan tarvitsisi järjestää, jos avustusta haettaisiin saman hankkeen jatkamiseen, josta neuvottelu olisi jo järjestetty ensimmäisen hakemuksen yhteydessä. Valtionapuviranomainen ja kunta voisivat harkinnan mukaan sopia mahdollisista lisäneuvotteluista lakisääteisen neuvotteluelvoituksen lisäksi.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä avustushakemuksen sisällöstä ja 3 momentissa tarkoitetun neuvottelun järjestämisestä.

7 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta valtionapuviranomaisen päätöksiin, jotka koskevat tämän lain mukaisia valtionavustusasioita. Valtionapuviranomaisen päätökseen saisi vaatia oikaisua hallintolaissa säädetyllä tavalla. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haettaisiin muutosta hallintotuomioistuimelta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti.

8 §. Viranomaisten tehtävät. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tehtävistä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus toimisi valtionapuviranomaisena tässä laissa tarkoitetuissa avustuksissa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus myös tukisi kuntia asumisneuvontapalvelujen kehittämisessä muun muassa koulutuksen ja asumisneuvojien verkoston avulla. Lisäksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus kokoaisi seuranta-tietoa asumisneuvontapalvelujen saatavuudesta ja järjestämistavoista yhteistyöhön osallistuvissa kunnissa.

Pykälän 2 momentin mukaan avustusta saavien kuntien olisi toimitettava Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle riittävät tiedot, jotta keskus voisi seurata asumisneuvontapalvelujen saatavuutta ja järjestämistapoja. Tiedot olisi toimitettava niiden tietojen lisäksi, jotka avustuksen saajan on valtionavustuslain 14 §:n mukaan toimitettava valtionapuviranomaiselle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ympäristöministeriön tehtävistä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselta annetun lain 2 §:n mukaan keskuksen ohjaus ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Tämän lain määräaikaisuuden vuoksi säädettäisiin lisäksi ympäristöministeriön

velvollisuudesta seurata lain toimeenpanoa. Ympäristöministeriö myös vastaisi lain toimivuuden arvioimisesta lain toimeenpanosta kertyvän kokemuksen pohjalta.

Pykälän 4 momentti sisältäisi valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuselle toimitettavien tietojen sisällöstä ja muodosta.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esityksessä ehdotetaan valtuussäännöksiä valtioneuvoston asetuksen antamiseen hyväksyttävien kustannusten sisällöstä (4 § 3 mom), avustushakemuksen sisällöstä sekä valtionapuviranomaisen ja hakijan välisen neuvottelun järjestämisestä (6 § 4 mom) sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus seurantatehtävää varten toimitettavien riittävien tietojen sisällöstä ja muodosta (8 § 4 mom).

Tarvetta valtioneuvoston asetuksen antamiseen ei tällä hetkellä ole, vaan ehdotetut säännökset yhdessä valtionapuviranomaisen antamien ohjeiden kanssa arvioidaan riittäviksi. Asetus valmistellaan lain voimaantultua tarvittaessa.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2023 ja on voimassa 31.12.2027 saakka.

Viiden vuoden voimassaoloaika arvioidaan riittäväksi, jotta on mahdollista tarkastella lain toimivuutta hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävien vakiintumisen sekä valtion varoista tapahtuvan järjestöjen toiminnan tukemisen valossa.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ympäristöministeriö seuraisi lain toimivuutta yhteistyössä lain toimeenpanosta vastaavan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n kanssa.

Ehdotetun lain mukaisten valtionavustusten toimivuutta ja vaikuttavuutta on lisäksi tarkoitus selvittää ympäristöministeriön arvioinnilla. Arvioinnissa hyödynnettäisiin asumisneuvontaa koskevassa valtionavustustoimessa ja siihen liittyvissä tukitoimissa ARA:lle kertyvää aineistoa. Lisäksi kartoitettaisiin asumisneuvonnan tilanne valtakunnallisesti esimerkiksi kyselytutkimuksella kaikille kunnille ja hyvinvointialueille. Arvioinnin tavoitteena olisi koota tietopohjaa, jonka perusteella jatkotoimia voitaisiin harkita.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2023 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Julkisen talouden suunnitelman 2023–2026 mukaan asumisneuvonnan lakisäätämiseen varaudutaan vuosittaisella 4,3 miljoonan euron määrärahalla. Määräraha on valtion talousarvion momentilla 35.20.31 Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen (kolmivuotinen siirtomääräraha).

Määrärahaa saisi käyttää ehdotettavan lain mukaisiin avustuksiin sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n hallinnollisten menojen, kuten tilaisuuksien järjestämisen, ja enintään

kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa arviolta neljä miljoonaa euroa käytettäisiin avustuksiin kunnille ja 300 000 euroa ARA:n henkilöstö- ja hallinnollisiin menoihin.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

12.1 Oikeus asuntoon

Perustuslain 19 §:n 4 momentissa on säädetty julkiselle vallalle tehtäväksi edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä. Perustuslakivaliokunta on todennut, että tehtävä edistää jokaisen oikeutta asuntoon kohdistuu julkiseen valtaan ja siten myös kuntiin. Kuntien kohdalla on kuitenkin otettava huomioon, että niiden hallinnon on perustuslain 121 §:ssä vahvistettu perustuvan kunnan asukkaiden itsehallintoon (PeVL 14/2006 vp ja siinä mainittu lausuntokäytäntö). Kuntalain (410/2015) 1 §:n 2 momentin mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Ehdotetun lain mukaisilla valtionavustuksilla lisättäisiin valtion rahallista tukea kunnille asumisneuvonnan tarjoamiseen asukkailleen. Avustusten sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:sta saatavan muun tuen avulla tarkoitus olisi neuvonnan saatavuuden lisäksi parantaa sen laatua ja asemaa osana alueellisia palveluverkostoja. Ehdotuksessa on siten kyse perustuslain 19 §:n 4 momentin toteuttamisesta kuntien ja valtion yhteistyöllä, jossa ovat mukana myös perustetut hyvinvointialueet sekä muita kuin viranomaistoimijoita.

12.2 Yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltö

Esityksellä on yhteys perustuslain 6 §:ssä säädettyyn yhdenvertaisuuteen. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Ehdotettua avustusta asumisneuvontaan voisivat hakea kunnat. Tavoitteena on, että avustusta myönnetään niille kunnille, jotka ilmaisevat halukkuutensa asumisneuvonnan laajentamiseen tai kehittämiseen ja joissa asumisneuvonnalle on suurin tarve. Tarkoitus ei ole, että ehdotetulla avustuksella asumisneuvonta laajenisi heti kaikkiin kuntiin, eivätkä asumisneuvontapalvelut jatkossakaan olisi samanlaisia kaikissa kunnissa tai saatavilla yhtä laajasti. Tämä ei ole yhdenvertaisuuden toteutumisen edellytys, sillä asumisneuvonta voidaan järjestää kunnan asukkaiden tarpeista lähtien. Tosiasiallinen yhdenvertaisuus paranisi, kun asumisneuvontapalveluita voitaisiin tarjota asunnon hallintaperusteesta riippumatta kaikille kuntalaisille, myös esimerkiksi yksityisten vuokranantajien vuokralaisille ja omistusasujille.

Avustettava asumisneuvonta suunnattaisiin pääasiassa kyseisen kunnan asukkaille. Perustuslain 6 §:n 2 momentti sisältää syrjintäkiellon, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan säännöksessä lueteltujen erotteluperusteiden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen muu syy voi olla esimerkiksi asuinpaikka (PeVL 26/2017 vp, s. 36–41 ja PeVL 67/2014 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on valtion tukemien asuntojen asukasvalintaperusteita koskevassa arvioinnissaan katsonut, että kunnan jäsenyys voi olla yksi valintaperusteista, koska sillä tavoin tyydytetään kunnan asukkaiden asumistarpeita, harjoitetaan kunnan asuntopolitiikkaa ja toteutetaan perustuslain 121 §:ssä vahvistettua kunnallista it-

sehallintoa (PeVL 14/2006 vp). ARA:n avustuksella toteutettava aiempaa kattavampi asumisneuvonta toteuttaisi kunnassa näitä samoja tavoitteita, joten neuvontapalveluiden tarjoamiseen kuntalaisille on hyväksyttävä peruste.

12.3 Julkinen hallintotehtävä ja sen antaminen muulle kuin viranomaiselle

Ehdotetun lain 3 §:n mukaan avustuksen saaja voisi järjestää asumisneuvontapalvelua itse taikka hankkimalla sitä toiselta kunnalta, hyvinvointialueelta, kunnalliselta ja yleishyödylliseltä vuokratilayhteisöltä, asumisoikeusyhteisöltä, muulta yksityiseltä palveluntuottajalta tai järjestöltä. Valtion tukemaa, muiden kuin kuntien itsensä tuottamaa asumisneuvontaa tulee arvioida perustuslain 124 §:ssä asetettujen, julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaille koskevien vaatimusten valossa. Perustuslain esitöiden mukaan julkisella hallintotehtävällä viitataan verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp, s. 179). Perustuslakivaliokunta on arvioinut valtion tukeman asumisen ja perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän suhdetta ja katsonut, että esimerkiksi asumisoikeustalojen asukasvalinnassa on kyse julkisesta hallintotehtävästä (PeVL 5/2021 vp, 5–6). Perustuslakivaliokunta on katsonut myös, että oikeusapu- ja edunvalvontapalveluissa on julkisen hallintotehtävän piirteitä, jonka toteuttamista voidaan luonnehtia myös tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi. Vaikka oikeusavussa ja edunvalvonnassa painottuvat myös yksityiseen etuun ja elinkeinotoimintaan liittyvät näkökohdat, kyse on viranomaisen järjestämism vastuulla olevasta lakisääteisestä palvelutehtävästä (PeVL 16/2016 vp, s. 2).

Ehdotetussa asumisneuvonnan tuessa kunnille ei ole kyse julkisen hallintotehtävän tai oikeusapua ja edunvalvontaa vastaavan viranomaisen järjestämism vastuulla olevasta lakisääteisen palvelutehtävän osoittamisesta. Lakiehdotus ei sisällä asumisneuvonnan järjestämism vastuun antamista tietyille viranomaiselle tai muulle taholle, vaan kunnille myönnettävän avustuksen asumisneuvontapalveluiden kehittämiseen ja niiden saatavuuden parantamiseen. Asumisneuvonnan lähtökohdista olisivat kuntien asumisneuvonnan tarve sekä asukkaan yksilöllinen tilanne ja olosuhteet, joissa häntä pyrittäisiin tukemaan. Asumisneuvonnassa ei ehdotetussa muodossa olisi kyse yksilön tai yhteisön oikeuksiin tai etuun vaikuttavasta päätöksenteosta tai hallintotoiminnasta eikä näin ollen perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisesta hallintotehtävästä.

Lakiesityksen tavoitteena on omatoimisen asumisen tukeminen ja asumisneuvontapalvelujen saatavuuden, kattavuuden ja laadun parantaminen. Ehdotetulle sääntelylle on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät, viime kädessä julkisen vallan tehtävään edistää oikeutta asuntoon nojautuvat perusteet. Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämism järjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on kannustaa kuntia parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta kaikille asukkaille asunnon hallintaperusteesta riippumatta. Asumisneuvonnalla ehkäistään asumisen ongelmia ja turvataan asumisen jatkuvuutta.

2 §

Soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään valtionavustuksista asumisneuvontaan. Avustuksiin sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämän lain nojalla ei myönnetä avustusta sellaiseen palveluun, joka muun lain nojalla kuuluu viranomaisen tehtäväksi, jollei tässä laissa toisin säädetä.

3 §

Avustus asumisneuvontapalveluun

Kunnalle voidaan myöntää avustusta asumisneuvontapalvelun tuottamiseen, laajentamiseen ja kehittämiseen. Avustuksen saaja voi tuottaa asumisneuvontapalvelua itse taikka hankkimalla sitä toiselta kunnalta, hyvinvointialueelta, kunnalliselta ja yleishyödylliseltä vuokratilayhteisöltä, asumisoikeusyhteisöltä, muulta yksityiseltä palveluntuottajalta tai järjestöltä.

Avustettavan asumisneuvontapalvelun tulee:

1) koskea kaikkia asukkaita riippumatta siitä, omistaako asunnon yksityinen vai julkinen taho ja millä perusteella asukas hallitsee asuntoa;

2) olla asukkaalle maksutonta.

Avustusta voidaan 2 momentin estämättä myöntää asumisneuvontapalvelun laajentamiseen kaikkia asunnon hallintaperusteita koskevaksi sekä tuottamiseen ja kehittämiseen erityisten asukasryhmien tarpeisiin.

4 §

Hyväksyttävät kustannukset

Avustusta asumisneuvontapalveluun myönnetään valtion talousarvion rajoissa enintään 80 prosenttia asumisneuvontapalvelun tuottamisen, laajentamisen tai kehittämisen aiheuttamista hyväksyttävistä ja kohtuullisista kustannuksista.

Hyväksyttävät kustannukset voivat sisältää:

- 1) asumiseen liittyvää talousneuvontaa;
- 2) asumisen häiriöihin liittyvää ohjausta;
- 3) asunnon ylläpitoon liittyvää ohjausta;
- 4) asumisen turvaamiseen liittyvää muuta ohjausta;
- 5) asukkaan ohjaamista muiden palvelujen piiriin; sekä
- 6) asumisneuvonnan kehittämistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävien kustannusten sisällöstä.

5 §

Avustuksen myöntämisen edellytykset

Tässä laissa tarkoitettua avustusta myönnetään ensisijaisesti uuden asumisneuvontapalvelun tuottamiseen tai olemassa olevan asumisneuvontapalvelun laajentamiseen ja kehittämiseen.

Avustuksen myöntämisessä on otettava huomioon asunnottomuus- ja häätötilanne sekä erityiset asukasryhmät avustusta hakevassa kunnassa. Lisäksi voidaan ottaa huomioon muita avustuksen tarpeeseen vaikuttavia seikkoja.

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

6 §

Avustuksen hakeminen

Tässä laissa tarkoitettua avustusta haetaan kirjallisesti valtionapuviranomaiselta.

Hakemukseen on liitettävä:

- 1) avustettavan asumisneuvontapalvelun sisältö ja toteuttamissuunnitelma;
- 2) arvio avustettavan asumisneuvontapalvelun toteuttamiskustannuksista; sekä
- 3) ajantasaiset tiedot kunnan asunnottomuus- ja häätötilanteesta ja erityisistä asukasryhmistä sekä muut perustelut avustuksen tarpeelle.

Valtionapuviranomaisen on ennen avustuspäätöksen tekemistä järjestettävä avustusta hakevan kunnan kanssa neuvottelu, jossa käsitellään 2 momentissa säädettyjä seikkoja. Neuvottelua ei kuitenkaan tarvitse järjestää, jos avustusta haetaan saman hankkeen jatkamiseen, josta neuvottelu on järjestetty ensimmäisen hakemuksen yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustushakemuksen sisällöstä ja 3 momentissa tarkoitetun neuvottelun järjestämisestä.

7 §

Muutoksenhaku

Valtionapuviranomaisen päätökseen tämän lain mukaisissa asioissa saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

8 §

Viranomaisten tehtävät

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus toimii valtionapuviranomaisena tässä laissa tarkoitetuissa avustuksissa.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus tukee kuntia asumisneuvontapalvelujen kehittämisessä ja seuraa asumisneuvontapalvelujen saatavuutta ja järjestämistapoja. Sen lisäksi, mitä valtionavustuslain 14 §:ssä säädetään valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta, avustuksen saajan on toimitettava Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle seurannan kannalta riittävät tiedot.

Ympäristöministeriö seuraa lain toimeenpanoa ja vastaa lain toimivuuden arvioimisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitettujen toimitettavien tietojen sisällöstä ja muodosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Helsingissä x.x.20xx

_____
Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi